

העולם הזה

לאן ב"פנוג?

מס' 1009
"ב אדר א' תשי"ז
13.2.1957
שנה 20
המחיר 400 פ"ר

רחוב גליקסון 8, תל-אביב, טלפון 26785.
ת.ד. 136. מען למברקים: "עולמפרסט".
המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.
דפוס משה שהם בע"מ, ת"א, טל. 62239.
ההפצה: דוד סופר ובניו, תל-אביב.
מערכת: איגרת אחראית לתוכן המודעות.

העורך הראשי:

אורי אבנרי

ראש המערכת:

שלום כח

עורכת-משנה:

רוב איתן, אורי סלע

עורך כיתוב:

סילבי קשת

כתב בכיר:

אלי תבור

עורך תבנית:

אהרון צור

צלם המערכת:

אריה סרו

תכרי המערכת:

ישראל ביבר, ניצח נבי, שיע נלור, ילי גליק, דוד הורוביץ, רותי ורה, רוגי ורה, אברהם חרסון, אוסקר מאור, אלכס מסי, אביבה סגן, צמח פינג, שלמה קרן

העתון הנקרא ביותר במדינה

2.6 י"י

השבוע הגיע אלי מכתב מלבב מן הגליל המערבי. "לאחר ששוחחנו בכיתה על המקרה המחרירי אשר ארע בכפרקאסם, נאמר בו, 'החליטו כמה ילדים לכתוב את המכתבים המצורפים. אנא, דאגו לכך שמכתבי הילדים יגיעו אל החלוצות הנכונה בכפר. חתום: בית-הספר של קיבוץ בית-העמק, משק של איחוד הקבוצות והקיבוצים, השייך ל-מפא"י."

הנה מכתבה של נעמי, בת 10: "אל המשפחות השכולות בכפרקאסם: שלום. אני בת קיבוץ בית-העמק. שמעתי את הדבר המחרירי אשר קרה בכפרקאסם ומשתתפת אני בצערכם. מקוה אני כי הממשלה תדאג לכם בכל יכולתה. ולכל הפצועים מאכלת אני כי יב-ריאו בקרוב, שלום."

אביגיל, בת ה-9: "אני שמעתי שרצחו אצלכם ואני גורא עצובה. ואני שמעתי גם שמתו רבים מכם. אני מאחלת לכם שתחיו חזקים ובריאים, וגם שכל הפצועים יבראו מהר. אני חושבת שיתנו לחברים שרצחו עונש חמור מאד."

יוסי סטוארט, בן 9: "אני ויתר ילדי היתה מצטערם מאד על הדבר אשר קרה בכפרקאסם. אנחנו אתכם ואנחנו מקווים שכל אחד שפצוע יהיה בריא וחזק ואמין."

משה שכטר, בן 8: "אני שמעתי מפי מורנו את אשר קרה בכפרקאסם. כששמעתי את דברי מורי נעצבתי מאד. אני חושב ש-הדבר הזה גורא. אני בן בית-העמק ואני בטוח שמקרה כזה לא יקרה שוב."

אפריים, בן 8: "אני שמעתי מפי מורי ש-הרגו רבים בכפרקאסם הערבי. זאת היתה טעות גדולה לפי דעתי. אני מצטער שזה קרה אבל מאחלת, זה קרה כבר. הדבר הזה איום. האנשים שעשו זאת נאסרו והמשפט כבר התחיל. אני ילד מבית-העמק. פעם הכל היה טוב."

גרשון, בן 7: "אני שמעתי את הכל מה-מורה שלנו בבית-העמק. פעם הכל היה טוב בין ערבים ויהודים."

עשרה, בת 7: "אני מבית-העמק. שמעתי מה שקרה אצלכם. אני מקוה שלא יקרה עוד פעם מן השקרה."

ויקטור, בן ה-10: "אני שמעתי מפי המור רה את כל אשר קרה בכפרקאסם לפני שלושה חודשים ונבהלתי. זה היה בטעות ואנו מצטערים מאד וגם אני מלא צער. אני מקוה שהפצועים יבראו במהרה."

★ ★ ★

העברתי מכתבים אלה מיד למשפחות ה-שכולות בכפרקאסם. לדעתי תרמו ילדי בית-העמק יותר לריפוי הפצע מאשר כמה מאות נאומים של עסקנים מתחסדים, שדאגתם היא "מה יאמרו הגויים."

רצה המקרה ובאותו יום בו קיבלתי מכת-

בים אלה הגיע אלי גם הגליון האחרון של הד החינוך. בטאון הפרטי של העסקנים המזדקנים השולטים בהסתדרות המורים. וה' מופץ באמצעות-הכפיה הרגילים בארץ, כולל ניכוי דמיה-חתימה מן המשכורות הנוצמה של המורים.

בטאון מפקק זה שם הפעם בעמודו ה-ראשון מאמר ראשי, שכולו התקפת-מחץ על העולם הזה. גרם להתרגשות זו משאל-הילדים שלנו, שגילה תופעות כל כך מוז-עות בקשר ליחסי ילדי תל-אביב לערבים. האם מישפשו המורים במעשיהם? האם ניגשו לנתח בריאות את הבעיה: מה עלינו לע-שות כדי ללחום במגיפה הרת-אסון זו של שונאה?

חס ושלום. כותבי המאמר הראשי הסתפקו במאמרי-השמצה שגרתי על העולם הזה, ב-נוסח כתב-לבני הדור המנוח. אה, הרי הם אה האמין להם, הרי הם עצמם צדיקי הדור, וחינוך הנוער אינו זקוק לשום בדי-קה נוספת. רמת המאמר כולו מתאימה לכיתה נמוכה בבית-ספר יסודי.

אלה לעומת אלה: ילדי בית-העמק ומחנכי הד החינוך.

מי מבוגר יותר? ★ ★ ★

בדרך כלל אין אנו נוהגים להיכנס לענייניהם של שבו-עונו אחרים. אולם ישנם שבו-עונו שאיננו יכולים ל-התעלם מהם — לא כעונו אים, אלא כמשלמי-מסים.

בדו"ח מבקר המדינה על מערכת הבטחון ישנם שני מספרים הנוגעים ל-פרסומים אח-רים של מערכת הבטחון, כשהכוונה בעיקר לשבועון המטכ"ל. לא פעם נאלצנו לטפל בזק הנוגעים להסברה הישראלית עליי עצם קיומו של בטאון רשמי זה של המטכ"ל. הפעם נסתפק במלים היבשות של מבקר המדינה:

"ההקצבות... לשנת הכספים 1955/56 מסתכמות בסך 320 אלף ל"י בקירוב. לעו-מת הוצאה זו, מופיע בתקציב סכום של 75 אלף ל"י כהכנסה ממכירת הספרות."

משמע: הפסד נקי של כרבע מיליון לירות. כמה נשק יכלה המדינה לקנות בסכום זה ערב מיבצע סיני?

אגב, מעניין שכל תקציב לשכת העתונות הממשלתית, שהוא למעשה תקציב ההסברה של המדינה כלפי העולם, הגיע באותה שנה בדיוק לסכום ההפסד של אותה הוצאה.

אם נביט על כל העניינים האלה מבחינת אובייקטיביות — דבר שהוא קשה מאד — נראה שישאל פועלת כאן בניגוד לכל חוקי ההגיון. הנה עומדת לה מדיניות לבאנטיניט על כרעי תרגולות, ומצפעת על העולם כולו. משם הוצפה ועל איזה בסיס — על בסיס של צדק ודברים כאלה, כאילו שזה גם כן חשוב כפאה העשרים...

נחמה ידלובר, רמת-גן

לפני שנתיים כתבתם סדרה על הסיכוב השני והכתרתם אותה במלים "או — או".

לפני שנתיים כתבתם סדרה על הסיכוב השני והכתרתם אותה במלים "או — או".

מה אתם אומרים עכשיו?

אליהו ברגה, תל-אביב

אורי א.

בני הארץ הזאת

אינכם יכולים לתאר את שמחתי כאשר מצאתי בקונסוליה הישראלית ביוהנסבורג גליון של העולם הזה, המוקדש לנופלים במערכת סיני. אין מלים בפי להורות לכם על מפתחם זה. כאדם ישראלי הרבה קרבות בחי"ש תל-אביב, כנבתי ובחיל-האוויר, יודע אני להעריך את מפתחם.

מיכאל גורדון, טראנסוואל

חשכתי בהתחלה שבדוראי תהייה רשימות שיגרניות, עם תאריכים והערות סתמיות, המיועדים רק לתת נחמת מה לקרובים וידידים. כמציאות קיבלתי חומר מעניין, קריא, על בני הארץ הזאת מכל הגילים והמוצאים, ובעלי הרגלים שונים. אני קורא את הרשימות מרגו חשבון, לא כמילוי חובה. יש בהן צדד חשוב לקרוב העליות. כי איד יוכל לדבר על פרקאים או רומנים בכנון מי שקרא רשימות אלו?

זעקת האדמה

סיפורכם על יוסף נחמני (העולם הזה 1007) היה חלש מאד, לעומת האמת הנוראה, ששמה הקרן הקיימת לישראל. לא הייתם צריכים להתחיל בפסד — יהיה גם פסד נדול, כי אם לכוון את חצי ביקורתכם למסדר בכללותו. זה היה הרבה יותר חשוב, מבחינה לאומית.

באותם הימים הסובים, בחייתי ילד, היי-מסריר את הורי ערב חג השבועות, למלא את כלי ביכורים לקק"ל, ככל היתר. עד שנפקחו עיני וראיתי איד שכלנו, פקיד קק"ל, מסמין על סגנונו ארגונים סלאים בכל פירות הביכורים שהביאו מאות ילדי בתי-הספר וגני הילדים. ונושאים לביתו. וכך יצא שאותו פקיד גר כיום בבית משותף, בדירה בח ארבעה חדרים לוקסוס. היו אלה, כנראה, ביכורי הביכורים של האדמה הנוצקת מדרכי כתר, תל-אביב

"האשה שבקור" של הקורא שהרבאני.

פניה לי אל ד"ר אברהם גרנות, יושב-ראש הדירקטוריון של הקרן הקיימת: כתבתי תנועת נוער ציונית, שעסק שנים רבות בפעולה למען הקק"ל ולמען נאולת אדמות ישראל, וכמתייבש היושב על אדמה זאת, אני מוועד מעומתה של רשימה זו. אני רוצה וסקוה להאמין שרשימה זו כתרבה רשימות אחרות של עתון זה, כשקר יסודה, ודברי השמצה עליהם על אלה ש-אחיה להם במציאות. מאידך, הדברים נכתבו — ובתוקף רב. לא נותרה הבריירה אלא לצפות לפעולה מצד מכונני דרכה של הקק"ל. אני, וכמוני עוד רבים מחברי, נמצאים מחד, ד"ר אברהם גרנות, לפעולה נמרצה, אשר כמסקנה מפנה תנוש האמת לבית המשפט.

יואל אירן, קיבוץ גונן

מרב תעודות לנמיות עצים, לא ראינו

עד כה את יער השחיתות!

אורי סורקין, חיפה

לא מספיק להאשים את נחמני, שניצל את תפקידו לעיסקות פרטיות. צריך להקיף את העניין כולו... את נחמני, פועל הדפוס לשעבר, ומנהל בקק"ל עכשיו, חיבת האומה להעמיד לרגו, כדי שישא באחריות אשר אף פעם לא גרמה לו כאב ראש, אבלי ביחס לכרסמים, לא הייתם אובייקטיבים לנמני. מספר הדונמים אשר לרשותו הוא למעלה מ-200. שהכרסמים זועקים לקרקע — זה קצת מצחיק, או שזה מעצבן מאד.

ג. דרום, מגדל

על אף שאני קורא את עתונכם מרי שבוע מהמלך הראשונה עד לאחרונה, הרי בשבוע זה מסחתי, שלא כמנהגי, על המאמר על נחמני... אנתו מאמינים כבר שישנם ניילוי שחיתות רבים במדינה הזאת, אין כבר צורך לשכנע אותנו, אנא, התחשבו קצת בקהל הקוראים וחדלו מלכתוב עליהם. יואב קרן, ירושלים

השחיתות נמאסה גם על העולם הזה. אולם מה מציע הקורא קרן לעשות כדי שתיעלם, ולא רק מעל דפי העולם הזה?

עצה מקצועית

למנהגיו הרב מצאתי בכתבה על האפוס של מיבטח (העולם הזה 1006) את אחת היצירות שלי, מרבית שציינתי בזמן הפלנה על סיפון מיבטח. היצירה, בשם "האשה שבקיר", שהופיעה בכתבה זו, היא עבודה שלי ואופיינית לסגנוני הציורי. בשלושה חרות שמי. אך למרות כל זה, כתבתם כבר תרת מתחתה כי זוהי יצירתו של ירון ליוואי, שצוירה בעזרת עצותיהם המסעור עיות של אנשי הצוות.

מאיר שהרבני, פתח-תקוה

עורך הרשימה מתקן בזאת את תוכן הכותרת לתמונה, שנכתבה ללא עזרת עזרי תיהם המקצועיות של אנשי הצוות.

פרשת שמחון

כל הכבוד לכם, על ההמשך לפרשת חיים שמחון (העולם הזה 1008). אחרי שקראנו את קריאתו של שמחון לכל העדים העיקריים במשפט, שסיכמו לקבל ודיוקת אמת, היה זה מאלץ לקרוא את תשובתם האחרונה: לא זה צריך לתת חומר מחשבותי רב ליועץ המיספטי.

שמעון אלקים, חיפה

יתאחד נא כוח אשר יועץ מעל דפי העתון שחחון! נות ויארנו אסיפות עם, לזיכוי הפלא של שמחון!

אליעזר אשד, סל שחר

היי דרומה לאן?

גם אני ההכוונה לשיר היי דרומה לי אילת! כתבתם על רחית בקשות המועפדים לישוב, עלייזר מעצת אילת (העולם הזה 1007). חכמה לי בול. אלא שעכשיו אני לא יודע מה לשיר.

נחום גולדפרב, חיפה

לדברי אנשי המועצה המקומית, אילת, אפשר לשיר את השורה החמישית של ההמנון הלאומי.

יתכן שיש הגיון דיוקא במתן זכות קדימה לעולים חדשים, הבאים ישר מחוץ-לארץ, על פני אזרחים וותיקים הרוצים להתקיים באילת. העולים החדשים סובנים לכל מאפיין כדי לבנות חיים חדשים, לא איכפת להם איפה, והם פלאים שאיפות ואמביציות לי-הצליח. וותיקים, לעומת זאת בוחרים בי-אילת כקרי הצלח, לאחר שלל הצליחו בחלקים ה"תרבותיים" יותר של המדינה.

נעמי בן-אפרים, רחובות

יש לי הצעה לפתרון בעיית הרווקים של אילת. כידוע, סובלות הארצות הסגריב-יות מפורץ של בחורות ושל קור, מרוע לא נציע להם פתרון יידידותי — לשלוח כמה אלפי בחורות לאקלים החם של הנגב?

שמואל כץ, ירושלים

עלילות סיני

בתחרות החיילים, משתתפי מיבצע סיני, על הסיפור האישי הטוב ביותר של המלחמה, שהוכרזו עליו במקום זה לפני חודשיים, זכה בפרס הראשון שמשון עופר, קצין ביחידה קרבית שהשתתפה במיבצע, על סיפורו

"עקבות בחור"

הסיפור, מיסמך מזעזע של אי-שמילואים שנאבק עם כל חוויות המלחמה, יפורסם בגליון הבא של "העולם הזה". כאות הערכה, החליטה המערכת להכפיל את הפרס המובטח, שיגיע עתה לסכום של 200 ל"י.

העולם הזה 1009

לאן ניסוג?

(ראה שער)

"א ניכע — בוז לממשלה!"
מי אינו זוכר את הסיסמה הזאת מן הימים הטובים ההם? מי לא השתתף בי עצרות העם ובתהלוכות המחאה שנערכו כל יום שני וחמישי נגד מדיניות החנק של ממשלת המנדט? מי לא בז בלבו לעסקנים המזדקנים שעמדו על הבמה, ששפכו אש וגופרית על מקדונאלד או מקמיקל, וביקו שו אחריהם את הקהל לקפל את הסיסמות ולהתפזר בשקט?

כי הרי כל אחד מאתנו ידע אז, בצערו מאחורי הדגל: הפגנה זו לא באה כדי להכשיר את ההכנות למעשים, אלא להיפך — כדי למנוע מעשים.

היא לא באה כחלק מן המאבק, אלא כתחליף למאבק. היא לא באה כדי לגבש את ההמונים מאחורי הנהגה לוחמת, אלא כדי למנוע את ההמונים מללכת אחרי ה פורשים או האופ ויצה הפלמ"חית.

מאז עברו כמה שנים. היה נדמה לרבים שחל שינוי גדול. כמה מדינה. הנהלת הסוכנות הפכה ממשלת ישראל, והשליחים הפכו שגרירים.

אולם השבוע נסתבר שהכל חזר לקדמותו. עצרות המחאה, עיכובי קריאה בבית הכנסת, הסיסמות נגד "מדיניות החנק של". רק שי ממשלת המנדט הגיעה בינתיים לבני האו"ם.

אילו רצו לחסוך כסף, אפשר היה להוציא מן המחסנים את הסיסמות הישנות ולהוריד מהן את האבק. עם תיקונים קלים, אפשר היה להשתמש בהן מחדש. למשל: "הגזרה לא תקום — בוז לעצרת או"ם" או "לא נותר — דאג התפטר".

ולבסוף, למען שלמות התמונה, היה כדאי שמנהיגי המדינה (חוץ מבן-גוריון החולה) יתכנסו במזנון הכנסת ויקיימו צום למשך 48 שעות.

★ ★ ★

ן בכך, גם הפעם הם צעדו. הצועדים של אז, אחיהם של הצועדים של אז, בניהם של הצועדים של אז. באותו רצון טוב, באותו תוס'לב, באותה אמונה עיוורת בהנהגה. אולם כמו אז, כן גם עתה, יש לשאול: לשם מה נערך המיצעד?

אם נערך כדי להוכיח לאו"ם שכמעט כל אחי ישראל מלוכדים בדרישה לחופש השיט ולחופש מפדיון, הרי היה מיותר לגמרי. אין איש גורמלי בעולם המספק בכך.

אם נערך כדי להטביע את נאומיהם של מנהיגי חרות ולתת פורקן זול ובלתי-מיוק לרוח-הלחימה של ההמונים, הרי היה טוב ויעיל.

אולם אם נועד להוכיח כי ישראל באמת תילחם למען עזה ושארם אלישיך, חרף כל הקורבנות והי תלאות, הרי החטיא את מטרותיו. כי הדבר לא יהיה תלוי בהמונים הצועדים. הוא יהיה תלוי בהנהגה. והנהגה הזאת לא תילחם. היא תנהל קרבות-נסיגה קטנים וזולים באו"ם. אולם היא לא תצא למלחמה טוטאלית. זה כבר ברור היום. ואם יהיה חסרה הוכחה, הרי סופקה עלי ידי עצם היוזמה הממשלתית לקרוא לעצרות המחאה האלה.

מי שבאמת מ'כן ללחום, אינו זקוק לרמ' ק ל כדי להכריז על כך.

★ ★ ★

ל המישחק הזה רציני מאד. רציני הרבה יותר מכפי שסבורים רבים. אילו רצתה הנהגת ישראל להיסוג, יכלה לעשות זאת בשקט. אולם אחרי שהכריזה קבל עם ועולם שלא תיסוג, ומיסיפה להכ' ריו בעצרות-עם עצומות שזוה ענין של חיים או מות למדינה, הרי כל נסיגה נוספת תהי מסוכנת מאד-מאד.

כי נסיגה נוספת, אחרי הכרזה כזאת, יכולה לנטוע בלב העולם והערכים את האמונה שאפשר להכריח את ישראל להיסוג מכל מקום שהוא, אם אך יופעל הלחץ הנכון. היום מדובר על נסיגה מ' עזה ומראש-נצראני, מחר ידובר על ירוש' מחרתיים על כל מקום שר' בין ידי-מרדכי לבין ראשי-הניק.

אם תהיה נסיגה כזאת, לא יהיה סיכומ' של מיבצע-סיני הפגנת-כוח, שתחזיר את השקט לשנה-שנתיים. להיפך, הוא יהיה הפגנה של חולשה, אשר ימנע את השקט אלתר.

האוי"ם — פרי עלוב מאד למיבצע צבאי כל-כך מזהיר. זהו מחיר והנסיגה. אולם מחיר המאבק, מחיר ההתנגדות לאוי"ם, הוא גדול מאד. מעטים מאד מעזים להבהיר לעצמם מה גודלו של מחיר זה.

כבר אמרנו בעתון זה: ישראל יכלה להחזיק בעזה, אילו רצתה לשלם את המחיר.

המחיר היה ברור: מתן אורחת מידית ל-300 אלף ערבים נוספים, שהיו יכולים להכניס לכנסת 20 חברי-כנסת ערביים נוס' פים; שיקומם ויישובם של 200 אלף פליטים בתחום המדינה. במלים אחרות: ג'סטה ז'ר' מתית גדולה, כובשת לבבות, שהיתה נ'ופכת למעשה את המדינה היהודית למדינה ז'ר'.

נגד הזרם ?

לאומית, שרבע בניה ערבים. ברגע שישאל הסבירה כי אינה מוכנה לכך, כי הפליטים יישארו בה פליטים והרצועה עצמה אזור-כיבוש קולוניאלי-למחצה, לא נשאר איש אחד בעולם (מלבד קבוצת גנרלים צרפתיים) שהצדיק את נ'ישא' רות הרצועה בידי ישראל. קל היה לאויבי ישראל ללכד את העולם כולו נגדה.

כך הפך המאבק על עזה והמיצרים למאבק נגד העולם. גם למאבק כזה יש מחיר, והוא גבוה מאד.

★ ★ ★

לעתים נדמה כי המנהלים הי אמיתיים של מדיניות ישראל — היינו קבוצת-המנהלים המושכים בחוטים בחשאי, תחת חסותו הי אישית של דויד בן-גוריון — סבורים כי במאה העשרים אפשר לרכוש מטרות לאומיות בשוקי הפישפשים.

התיכנון הפוליטי של מיבצע סיני כולו מזכיר את הפסיכולוגיה של עקרת-בית ב' שעת מכירת-ף-העונה. היה נדמה למתכננים שאפשר לחסוך משהו בהזדמנות, בשעה שגדולי העולם היו עסוקים בבחירות וב' מרידות, להשיג מציאה פוליטית במחיר זול.

התוצאות הוכיחו שהיה זה משגה לילדותי, התחכמות של חכמים בלילה. ההיסטוריה החדישה אינה שוק-פישפשים, ואין בה מציאות. מטרות לאומיות מתגשמות בתהלי-כים ארוכים ויקרים, תוך השקעת מאמצים סבלניים ובלתי-פוסקים.

משגה זה עלה ביוקר. כיום גורשת ישראל לא רק לסגת מאזור-הכיבוש, אלא גם לסגת מתוך שטחיה שלה. המאבק אינו נטוש רק על גבול הכיבושים, אלא על גבול המדינה.

האוי"ם דורש להציב צבא זר באזור ניצנה. בעקבות הצבא הזר יבוא השלטון הזר, המנדט השני.

★ ★ ★

והי סכנה איומה, המחייבת מלחמה הרבה יותר יקרה והרבה יותר מכאיבה ממלחמת-סיני עצמה. לא פעם גילתה עקרת-בית רודפת-מציאות שמחירה של זוזמנות זוהי יכול להתגלות לבסוף, כיקר כפליים מקניה רגילה.

עתה נדמה כי אותם ר'דפ'ר-מציאות ב' הנהגת המדינה סבורים שאפשר גם לרכוש מאבק לאומי שוק-פישפשים, בהזדמנות ובזוז. האפטימיסטים אולי מאמינים באמת שרי בעצרות-עם והפגנות-המונים, ונפסימיס'טים חושבים על זעזע כלכלי חר-פעמי, ירדות-מה ברמת-המחיה. הדבר אינו מרתיע אותם. להיפך, בסתר-ליבם הם מאמינים כי זוהי הזדמנות ט'בה לרכוש עוד מציאה — הורדה של רמת-המחיה בארץ.

אולם כל החשבון הזה מוטעה מיסודה, והוא בנוי על אותה נכונות קלת-דעת להעדיף התחכמות על פתרונות של ממש.

האסון העיקרי של המשק הי ישראלי, שהוא אבי כל שאר האסונות, אינו טמון ברמת-המחיה המנופחת של כמה משכבות הישוב הוותיק, וגם לא בפריז'ה-העבודה הירוד של מפעלי ופועליה. האסון האמיתי הוא שמשק זה אינו אלא זנב של מכונית-שנורר עצומה, משק שאינו מתפרנס מעמל בניו אלא מאופ'ר-כספים, קיבוץ נרבות ורדיפת-מענקים.

זהו משק חסר בסיס עצמאי. זהו משק שאינו מאפשר עצמאות לאומית, וגם לא מאבק עצמאי.

במדינה נשמעו בשנים האחרונות כמה קור לות — ועתון זה היה אחד מהם — שהזהירו השכם והערב בפני הסכנה הנוראה הצפונה בעצם קיומו של משטר-המענקים וכל הכרוך בו, החל מניסוח רמת-המחיה של שיכבה פרוטקציונרית וכלה בחוסר הכדאיות של כל מאמץ יצרני.

במשך שנים ארוכות היו אלה קולות קור'רים במדבר. עתה באים אותם האנשים ש' הקימו משטר זה, שטיפחו אותו ושנהגו מפרותיו, ומעמידים פנים כאילו אפשר ל' תקן מצב זה בן לילה, באמצעות כמה תרופות-פטנט פשוטות וזולות. קצת נזרדת רמת-מחיה (ביחוד של הוולת), קצת מסיס, קצת היטלים, קצת ייצוא, קצת קיצוץ ביי בא, והכל יבוא על מקומו. אז תוכל המדינה להתקיים במשטר של סנקציות.

★ ★ ★

והי אשליה. מי שמפיץ אשליה זו, מעלה את החשד שאינו מתכוון לנהל מאבק רציני, אלא אך כמה ז'פגנות-סרק, לשבוע-שבועיים. בת'היענה, הטומנת את ראשה בחול, לא נודעה מעולם כלוחמת באריות.

הבה נהיה רציניים. אם רוצים להילחם ברצנות — ואני מאמין בכל גימ' נפשי כי הדבר דרוש למען קיום המדינה — זוהי נחשון לכך ברצינות.

פירוש הדבר, קודם כל: מהפכה עמוקה במדינה עצמה, חיסול הי משטר הכלכלי הקיים ושינוי כל הערכים הפוליטיים והמכלכליים.

אולם אם הממשלה אינה מוכנה לכך, מטב שתיסוג בשקט ובצנע, בלי להוליר שול את ההמונים. בלי עצרות-מחאה נגד. בלי כתבות-ענק מפוארות המראות את הי רמטכ'ל, מנצח אישית על הנסיגה. כך לפחות, מחייב יחס הכבוד ל'17, שנפלו על האדמה אשר ממנה נסוגנו וניסוג.

העם רב-אלוף שונור

ההיסטוריה האנושית והכירה גורלים רבים. היו מדינות שנוצחו על-ידי רב-אלוף כפור, והיו שנוצחו על-ידי רב-אלוף רעב. השבוע לתמה ישראל מלחמה נואשת באויבה הרציני ביותר: רב-אלוף שונור.

המשטר, שהתרגל במשך שנים ארוכות לחיות כקבצן על חסדי זרים, ושכמו כל קבצן פיזר את כספיה הנדבות בקלות דעת, ידע בסתר לבו שאינו מסוגל להסתגל לפתע להגלים חדשים. הנסיגה הסיפית מעזה ומ' שארם אל-שייך היתה, על כן, רק שאלה של זמן.

זאת ידעו בירושלים, בניירורק ובוויניג טון. השאלה היתה: מה תהיה התוצאה? ה' פנימית?

החזית הפנימית. ביום הרביעי ב' שבוע שעבר התכנסה הממשלה כדי לדון במצב. את עיקר תשומת-הלב לא הקדישה למאבק באו"ם, אלא למאבק קרוב יותר: המלחמה בחזית הפנימית.

התוכנית המקורית היתה לשתף בהפגנות אלה את כל המפלגות, פרט לחרות ולמק"י. אולם כשפנו שליחי ביגיי אל הציונים הכלליים, קבעו אלה כתנאי מוקדם להשתתפותם את שיתופם של אנשי חרות. היתה זאת בקשה תמימה, שהתעלמה מן המטרה העיקרית של ההפגנות: לבודד את חרות. כדי להכשיר את הקרקע, הופיעו ידיעות מוזרות בעתונים. בעיקר הצטיינו עיתוני הערב, ששניהם הפכו לאחרונה כלי-שרת בידי קבוצת-המנהלים של ביגיי. הידיעה ה' מורה ביותר ציטטה "מקורות אמריקאיים" שמסרו כי לפי סט"א... פנה הנשיא איי זנהואר לעבד אל-נאצר וביקשו להיענות לדרישת ישראל, להסתלק מעמדת צד-לוחם. קשה להניח כי הכתב לא צחק בעצמו ב' רשמו ידיעה מגוחכת זו.

מה רקוב. אותה שעה הזכירו קברניטי הספינה הלאומית זו הפעם הראשונה את ה' תוצאות המשקיות של משטר הסנקציות. תוצאות אלה היו ידיעות כבר לפני כמה שבועות, נותרו בהרחבה גם מעל עמודי העולם הזה. עתה, בפי לוי אשכול ופנחס ספיר, נשמעו כאילו ביקשו להרתיע את הקהל מן המאבק עד הסוף המר.

אולם ההמונים היו הרבה יותר עקביים ממנהיגיהם. רובם הגדול היה מוכן לקרבות גדולים כדי למנוע את הנסיגה (ראה עמודים 10-11). אם תחליט הממשלה, לבסוף, להיסוג מעזה וממירי טיראן, לא יהיה זה בגלל חוסר נכונות מצד העם.

ההמונים הם בסדר. משהו אחר רקוב בממלכה.

המאבק

מחיר הסנקציות

בשעה שההמונים צעדו בחוף והפגינו את נכונותם להילחם ב"מדיניות החנק של ה' או"ם", ישבו הכלכלנים ועשו, אולי זו ה' פעם הראשונה, חשבון רציני של מחיר ה' מאבק. כמה מבעלי החשבון שלא התכחשו להילחם עד הסוף (ראה להלן), ביקשו בכל זאת לברר אם אפשר לנצל את אחרית מצב' החירום כדי להשיג מטרות אחרות לגמרי — הורדת רמת-המחיה, הנראית להם חיונית להצלת המשטר הכלכלי הקיים.

אף שהבעיה, כמו כל בעיה כלכלית, מ' טובת למדי, הרי הקווים העקרוניים ניתנים להבנה בנקל על-ידי כל אזרח. העובדות ה' עיקריות:

כיום מעכבת ארצות-הברית, כשלב ראשון של פעולות-העונשין, את המענק ואת עודפי המזון שהיתה רגילה לספק לישראל. שני הפריטים מגיעים לסכום של 76 מיליון ל"י לשנה.

אם יוחמרו העונשין האמריקאיים, כתר צאה מפניית עצרת או"ם אל חברותיה, ע' שויים להתחוסף למסע העונשין שני פריטים נוספים:

● כספי המגבית והתרומות, בסך 93 מיליון ל"י. הדבר יתכן גם בלי החלטת הקונגרס, על-ידי צו ממשלתי האוסר העברת כספים לחוץ-לארץ ("הקפאת כספים") או על-ידי צו משרד-האוצר האמריקאי, המבטל את זכות התורמים לנכות את התרומות ב' חשבון מס ההכנסה.

● כספי השילומים, בסך 72 מיליון ל"י. הממשלה הגרמנית אינה נוטה לעכב כספים אלה, אך יתכן שתאלץ לכך על-ידי לחץ כלכלי אמריקאי.

● בסך הכל דרושים למדינה, כדי להתגבר על משבר העונשין:

● 50 מיליון דולארים, במטבע חוץ.

● 150 מיליון ל"י, במטבע מקומי.

שדוש דרכים. איך מגיעים לכספים אלה? חלק מן הדולארים הדרושים הובאו מאמריקה על-ידי שר המסחר והתעשייה, פנחס ספיר, שלקח שם הלוואות על-חשבון העתיד. את המטבע המקומי תשתדל הממ' שלה להשיג בשלוש דרכים:

● הגברת המסים: 50 מיליון ל"י.

● ביטול רוב הסובסידיות הקיימות ל' הורדת מחירי המצרכים החיוניים: 20 מיל' יון ל"י (מתוך סכום כולל של 29 מיליון ל"י).

● קיצוץ תקציב הממשלה: 80 מיליון ל"י, שהם 10% מן התקציב הרשום, ר' 8% וחצי מן התקציב האמיתי.

קיצוץ זה אפשרי בתיאוריה, על-ידי מיטרי רי עובדים וחיסול שירותים. מאחר ששום מפלגה קאליציונית אינה מסכימה שהקיצוץ (המשך בעמוד 8)

● **ארצות-הברית עשויה להחזיר את שגרירה מישראל.** דבר זה הוא אחד האיומים של וושינגטון על ממשלת ישראל, כדי לאלצה להחזיר את כוחות צה"ל, ללא תנאי מוקדם, עד לגבולות שביתת הנשק. איום אחר, ממשי יותר, יהיה האיום להקפיא את כספי התרומות של יהודי ארצות-הברית לישראל.

● **לעומת זאת, אין סיכויים כי עצרת האו"ם תקבל החלטה להטיל סנקציות על ישראל.** העצרת תסתפק בניגויה החרף של ישראל, על שאינה מציינת להחלטותיה.

● **מול לחץ מילולי וכלכלי זה, תמשיך ישראל לעמוד בסירובה, אך מבי לשרוף את גשר הנסיגה.** בתקופה זאת, תנסה ישראל לעמוד על מידת העזרה הצרפתית, כדי להיזכר אם אפשר, על סמך עזרה זו בלבד, לעמוד במערכה המדינית עד הסוף ולנצח בה.

● **תוך אותו זמן, ייעשה נסיון לבצע תוכנית-חירום כלכלית.** התוכנית עובדה, עוד לפני מיבצע סיני, על-ידי השרים לוי אשכול ופנחס ספיר. אולם ביצועה נתעכב, מאחר שלא נתקבלה התוכנית על דעת שותפי מפא"י בקואליציה, ואף לא על חלק ניכר של אנשי צמרת מפא"י עצמה. עתה ייעשה נסיון להוציא תוכנית זו לפועל, מתוך הטענה כי היא נכפית על המדינה כתוצאה מהמאבק באו"ם.

● **אולם, למרות שישאל תקבל עזרה לא מבוטלת מצרפת, היא תיאלץ, כנראה, בכל זאת, להיכנע לבסוף לחץ האמריקאי.** הגורמים העיקריים לכך: קשיים בהשגת

דלק ממקורות חוץ, ואי-יכולתן של ה' מפלגות להתאחד מסביב לביצועה של

תוכנית החירום הכלכלית שהכינו אש' כול וספיר, על אף המצב.

● **הידיעות הראשונות על הסכמת ישראל לסגת מעזה ומשארם אל-שייך, יבואו מחוץ-לארץ.** הידיעות לא יאושרו ולא יוכ' חשו על-ידי ממשלת ישראל.

● **ידיעות אלה יעוררו גל רחב של הפגנות, מטעם תנועת החרות.** הממשלה תסרב לתת רשימות לעריכת הפגנות אלה והן תפורזנה ביד אכזרית.

● **עזה חשובה יותר משארם אל-שייך** — כך החליטו יועציו של ביגיי, למקרה של צורך בהתחלת הנסיגה מאחד משני המקומות. קרוב לוודאי כי במקרה כזה תוותר ישראל על מיצרי טיראן לפני שתוותר על עזה.

● **אל תתן אמון מופרז כי אנרות ממשלתיות הצמודות לדולארים.** קרוב לוודאי כי הממשלה תפר את עקרון ההצמדה לגבי האגרות שהוציאה, ותוותר עליו באותה שעה גם לגבי ההלוואות שנתנה. לעומת זאת יש לצפות כי המשקיעים הקטנים ירבו לק'נות תמונות אמנותיות, וזה ויהלומים, שערסם יעלה במקרה של אינפלציה.

● **עיקר הבניה תרונכי כר צועת-החוף.** הממשלה תחלק לכל עיר 150 יחידות-דיור לעולים החדשים

הבאים עתה, שרובם המכריע הוא בעל מקצוע הקשור לסביבה עירונית, ושאינ' ילכו להתישבות.

● **הקרבתות של הדו"ח הבא של מבקר המדינה,** שיזכו לביקורת חריפה: האפוסטרופוס על נכסי הנפקדים, אנף מסבגי-החוף באוצר,

רשויות-הקניות של ישראל בחוף-לארץ והנהול במועצות האזוריות. עיקר הדו"ח יכלול ביקורת קסלנית על הרשויות המקומיות ועובדיהן.

● **יתכן כי אברהם רזסנברג ישהה זמן רב בחוף-לארץ.** אחרי שהתפטר מתפקידו כמנהל חברת החשמל, קיבל רזסנברג הצעות מושכות לנצח על הקמת תחנות-כוח בבריטניה.

● **פרשת השמרת יהדות הונגריה לא תגולל מחדש בבתי המשפט.** החשש שהיה קיים, כי בעקבות בירור תביעתו הכספית של מנהל משרד הסוכנות בבודפשט בימי השואה, משה קראוס, נגד הנהלת הסוכנות, תועלה פרשה מוזעזעת זו מחדש בפני בית-המשפט, לא יתאמת. משא ומתן המתנהל עתה בחזרי חדרים בין קראוס לבין הסוכנות יסתיים בביטול תביעתו של קראוס תמורת מילוי תביעותיו הכספיות מצד הסוכנות.

● **אם אתה חובב בילוי לילי בבתי הקפה של תל-אביב,** יתכן כי תצטרך לקצץ בבילוי זה. בעלי בתי קפה רבים חישבו ומצאו כי עקב עליית מחירי החשמל והוצאות אחרות, לא כדאי להם להחזיק את עסקיהם ופתיחים בכל ערבי השבוע, עד לשעת הסגירה החוקית שנקבעה על-ידי העיריה לחצות.

תמונת השבוע

לסטודנט ירושלמי זה לא היתה הסבלנות לחכות עד שהממשלה תחליט על עריכת הפגנות נגד לחץ האו"ם. הוא ועוד חמשה חברים לאוניברסיטה ציירו שלט, ועליו הסיסמה: "בל נכנע ללחץ הפילה!" כשהכוונה היא לדג הסקנדינבי, ששמו האמריקאי. אולם נשיאות הכנסת סירבה לקבל את פני ההמפגינים והם התפרצו לשטח שלפני הכנסת, המוגן על-ידי חוק חסינות הכנסת. ששת המפגינים נעצרו. ואז נתברר כי לא היו אלה חברי חרות, כי אם חמשה חברי אחדות העבודה, ואחד בלתי-מפלגתי, אשר כעבור יומיים נקראו על-ידי הממשלה, יחד עם יתר אנשי מפלגות הקואליציה הממשלתית, להפגין בחסות החוק.

כאשר נאלצת ממשלה לבצע צעד כה מר-חיקלכת ובלתי-רפולרי כמו הנסיגה מ' שארית כיבושי מיבצת-סיני, היא נאלצת ל' הסיק מסקנות. בעולם הדמוקרטי מתבטא הדבר בצעד פשוט: הממשלה מתפטר. כך עשה סר אנתוני אידן בבריטניה, וכך היה עושה גם גי מולה בצרפת, אילו יכלו ה' מפלגות להסכים על מועמד אחר לראשות הממשלה.

אולם התפטרות הממשלה, בגלל כשלון מדיני, היא דבר שלא יתואר בישראל. ממ' שלת ישראל היא בתה של הנהלת הסוכנות היהודית, שנבחרה אחת לחמש שנים. מוסד מפואר זה היה רגיל לדחות את הקונגרס לשנה-שנתיים, אם היה ספק קל שבקלים בסיכויו להיבחר מחדש.

התפטרות לא באה בחשבון. היה צורך בפיתרון אחר למניעת עלייתה הפתאומית של האופוזיציה, בעיקר של תנועת-החרות. כך נולדה הפגנת-השבת, עליה החליטה הממשלה בישיבתה באותו יום רביעי מרובא.

הסימת הרחוב. כשממשלה רוצה ל' גור את הרחב בפני האופוזיציה, היא יכר לה לסגור בשרשרת של שוטרים. אולם דרך הרבה יותר מתוכמת היתה למלא את הרחוב בהמונים — המונים נאמנים, פטרוניים, חדורים רצון טוב. הם נשאו את הסיסמות שהוציאו את הרוח ממפרשי האופוזיציה.

ישראל היא ארץ קטנה. קטנה מדי לגבי כמה מהגאונים הפינאנסיים היושבים בה, שאינם מוצאים פורקן מספיק לכשרותיהם הכלכליים האדירים. גם השחיתות בישראל קטנה מדי לעצמיכולתם של גאונים אלה. אומנם, הם מובטחים מפני התערבות בלתי-רצויה של המשטרה או האוצר בעיסקותיהם המפוקפקות, אולם לא תמיד אפשר לשחד כל פקיד קטן, כדי שיעשה את הרצוי להם. בקיצור: שטח-הפעולה בישראל הוא צר מדי לזרועותיהם החובקות עולם. הם מחפשים לעצמם מרחבים חדשים להניח עליהם יד, כיסים נוספים שאפשר להריקם בלהטווימירמה מח. כמים.

תורכיה היתה, מזה שנים אחדות, למטרה רצויה מאד בעיניהם של גאונים אלה. היא השכנה הקרובה ביותר לישראל (פרט לקפריסין) המקיימת אתה קשרים מדיניים וכלכליים. אך מה ששוב יותר: תורכיה היא מדינת-סעד אמריקאית, הניזונה מזה שנים על תמיכות חוץ, וכתוצאה מכך התפתח בה סרטן השחיתות לממדים העלולים להבהיל אפילו עיניים ישראליות.

"שלם לשטן שוחד, והוא כבר ידאג כי לאחר מותך תיכנה לגיהנום, ולא לגיהנום, אומר פתגם תורכי עתיקי-ימין. המבוסס על נסיונם היומיומי של בני-אדם עם נציגיו של השטן עלי-אדמות. אין בתורכיה דבר שאי-אפשר להשיגו תמורת שוחד, החל בשרון נעל וגמור בחוזי עבודה וייצור על סך עשרות מיליוני לירות תורכיות. הגאונים מישראל היו מעוניינים, כמוכן, בדבר השני.

★ ★ ★

עיסקות האיש הצנוע

אחד מאלה היה הקבלן יצחק פרישמן, בעליהן מנהלן או שותפן של החברות ב.פ. אינג'נירים וקבלנים בע"מ, צנטרל האזו לימיטד, מעונות רוממה בע"מ, פרישמן ווילנסקי טרנספורט, פרישמן אנד קומפני, קבלני בניין, מחצבות ראש העין בע"מ, חצב בע"מ, חברת-בת מפעל חצב מספר 1, חברת מפלס להנדסה בע"מ וי. פרישמן ושות' בע"מ. מאחורי כל השמות המצלצים הללו, העלולים לעשות על שומעם רושם אדיר, עמד קבלן חיפאי גבוה ורוח, בעל שפם עבה וגזו, פועל בניין עד לפני 15 שנים, שהיה מפורסם

בעזרת קרובי המשפחה של ראשי המשטרה ובעזרת קשר ההשתקה של משרד האוצר ומשרדי ממשלה גרם הקבלן החיפאי יצחק פרישמן לסיכסוך

שעידער במידה רבה את יחסי ישראל עם ידידתה היחידה במרחב

שגריר השחיתות

הישראלי בתודכיה

עשר שאלות למעשלה

בין השאלות שהתעוררו בחקירת פרשת פרישמן, היו גם שאלות בעלות חשיבות ציבורית, שדרשו תשובות מאת משרדי הממשלה השונים. חוקרי העולם הזה הפנו את השאלות אל האנשים המתאימים במשרד החוץ, משרד האוצר והמטה הארצי של משרת ישראל — ונתקלו בתשובות מתחמקות בלבד. ואלה השאלות אשר הפקידים האחראים בממשלה לא מצאו לנכון להשיב עליהן:

1. האם מפקח משרד האוצר עסקיהם הכספיים של ישראליים וחברות ישראליות במדינות זרות?

2. מי נתן לקבלן יצחק פרישמן רישיון להוציא מן הארץ מכוניות שונות, מכלי לבדוק אם מכוניות אלו שייכות לו? מה היתה הערבות, הנדרשת על פי החוק, שנתן הקבלן פרישמן בשעת הוצאת המכוניות, כי הוא אמנם יחזירן ארצה לאחר גמר השימוש בהן בתורכיה?

3. האם ידוע לאוצר כי מרבית המכוניות הנ"ל לא הוחזרו לי ארץ. ואם כן, באיזה צעדים נקט בנידון נגד הקבלן פרישמן?

4. האם ידוע לאוצר כי עסקי תיהם של הקבלן פרישמן ושותפיו לא הצטמצמו לתורכיה בלבד, וכי הון החברה הוכרח משם לשווייץ, צרפת, ליבריה, פרס ומדינות אחרות, ללא אישור משרד האוצר? האם פנה האוצר ליועץ המשפטי או לי משרת ישראל בעניין זה, ה" מהווה הפרה של חוק הפיקוח על המטבע הזר?

5. האם שילמה חברת יצחק פרישמן תשלום כלשהו של מכס הכנסה מאז היווסדה, והאם נדרשה לעשות זאת בכלל?

6. האם משרד האוצר לא נקט בפעולה כלשהי בפרשה זו, רק מפני שזו ידע עליה? אם כן, כיצד מסביר האוצר את העובדה כי צירות ישראל באנקרה ש, מה מכוס של 200 אלף ל"י?

7. האם ידוע למשרד האוצר כי הקבלן יצחק פרישמן ושותפיו, המהנדס אבא חי בבית, יצאו את ישראל ונמצאים עתה בשווייץ, וכי עזיבתם את הארץ נעשתה יומיים אחרי ש פקדי משרד האוצר בירושלים הודיעו לאזרח שפנה אליהם כי נידון כי "נפתחה חקירה בעניין חברת י. פרישמן ושות'?"

8. האם נכון הדבר שהיתה מחאה רשמית או בלתי-רשמית מצד משרד החוץ התורכי בי עניין זה, וששכנת המסחר הי תורכית התלוננה על זיופי חשי בנות-יצוא ביחס לכמויות, אי כויות ומחירים של סחורה ישראליה, בציינה כי דבר זה פוגע בשמה הטוב של ישראל?

9. האם ידוע למשרד האוצר כי הקבלן יצחק פרישמן ושותפיו, המהנדס אבא חי בבית, יצאו את ישראל ונמצאים עתה בשווייץ, וכי עזיבתם את הארץ נעשתה יומיים אחרי ש פקדי משרד האוצר בירושלים הודיעו לאזרח שפנה אליהם כי נידון כי "נפתחה חקירה בעניין חברת י. פרישמן ושות'?"

10. האם ניהל משרד האוצר חקירה מקיפה בעסקאות של חברת פרישמן ושותפיה במדינת ישראל ובארצות אחרות, והאם פתחה המשטרה הכלי כדית תיק נגדם — ואם נפתח, מדוע נסגר?

בין חבריו למקצוע יותר כהרפתקן מאשר כאדם אחראי ומסודר מבחינה כספית. החברות החדשות לבקרים שהשתתף בהקמתן, לא היו אלא ביטוי לעיסקות חולפות, שפרישמן העדיף לבצען לאו דווקא בשמו המסורש.

הסיבה לצניעות מובהקת זאת מסתברת, למשל, מתולדותיה של חברת מפלס להנדסה בע"מ, שהיתה משותפת, כמו כמה עסקים אחרים, לפרישמן ולמהנדס התלאביבי שלמה חילנסקי, בצירוף שותף שלישי. חברה זו קיבלה על עצמה לפני חמש שנים להקים בריכות מים ומתקנים אחרים בקו המים לירושלים, למען חברת מקורות. מחמת סיבוכים כספיים, שאופיים נשאר סתום עד היום, הופסקה עבודת החברה באמצעה. לא התקיים כל ביור משפטי בעניין זה, אולם ליתר בטחון העדיף חילנסקי לשאת את רגליו ולנסוע, עד יעבור זעם, לתורכיה ארץ-הפללות.

שותף חתיק אחר של פרישמן, היה המהנדס אבא חי בבית, שאתו הקים פרישמן את חברת ב.פ. אינג'נירים וקבלנים בע"מ ואת חברת צנטרל האוו לימיטד. חברה זו היא שהקימה את בית המידות הכיפאי, בן שבע הקומות, ברחוב שרה 1. בית זה שימש בהמשך הזמן בסיס נאמן לעיסקות גדולות בהרבה ממנו עצמו.

★ ★ ★

המבקר והמבוקר

כי החברות גם יחד, ובעיקר הכנסותיהן, לא הניחו כנראה את דעתו של פרישמן. בספר הניסומים של שנת 53/4 הצהיר על הכנסה צנועה של 208 ל"י לחודש בלבד. לא היתה זו הכנסה ראוייה לשמו של איש-העסקים רב המעוף. לכן, כאשר שמע בסוף שנת 1954 מפי קבלן ידיד, כי אפשר לשבור שבר בתורכיה — מיהר פרישמן לעלות על מטוס ולהגיע לארץ האפשרויות הבלתי-מוגבלות.

אחד האנשים הראשונים בהם פגש פרישמן בתורכיה היה ניהאט טונאזר. טונאזר זה שימש בשעתו כמבקר האוצר התורכי, תפקיד מקביל, בערך, לתפקיד מבקר-המדינה בישראל. אולם בתורכיה, ההבדל בין המבקרים והמבוקרים הוא רק בגובה סכומי-השחית. לאחר שנחפס טונאזר בכמה עסקים שהם למטה מכל ביקורת, הוכנס המבקר לתא בית-הסה וישב בו שלוש שנים.

בצאתו מבית-הסוהר, לא היה טונאזר צריך לשקוע בדאגות פרנסה חמורות. קשריו מימי היותו מבקר-האוצר, והידועות שרכש לו בתפקיד זה על עניינים ואופיים של הפקידים הגבוהים בכל המשרדים הכלכליים הממשלתיים בתורכיה, איפשרו לו ליסד לעצמו עסק פרטי קטן, וצנוע מאוד, של תיווך מסוג מסויים. קשרים אלה הם גם שגרמו לו להיבחר כאחד מהאנשים שבידיהם הפקידו צירי בית-הנבחרים התורכי את ניהול הקמת שיכון הגדול, שהיה צריך לכלול 500 דירות, במחיר כללי של 15 מיליון לירות תורכיות.

★ ★ ★

חווה תורכי

פרישמן התמצא מיד במדינה החדשה והבין כי הדרך לחווה רצופה לירות תורכיות טובות. אחרי שטונאזר קיבל דמי-קדימה, בצירוף רמז עדין כי יוכל להרחיח עוד כהנה וכהנה אם פרישמן יהיה בונה שיכון הפרלמנט ולא אחר — החליטה חזרת המיכר, שטונאזר היה אחד משלושת חבריה, כי פרישמן הישראלי יהיה בונה הבתים. ניתנה האמת להיאמר, כי פרישמן נהג בטונאזר כאדם הגון, ושלם לו תוך כדי העיסקה, בלי כל מעשי הרמה, סכום כללי של 992 אלף לירות תורכיות, שהוא בערך 6% מהסכום הכללי של העבודה, והרשום בספריו של פרישמן בסעיף "קומיסיון".

פרישמן קיבל איפוא מחברת דיקמן יאפי קואופרטיבי, החברה שהוקמה על-ידי צירי הפרלמנט לצורך בניין השיכון, את החווה, ומיהר לשוב אתו לישראל כדי להתחיל בגיוס האמצעים למילוי ההתחייבויות שעליהן חתם.

קודם כל, דרש החווה ערבות בנקאית של בנק ישראלי בסך 100 אלף ל"י, כערובה ליכולתו הכלכלית של פרישמן, שבבנקים הישראליים לא היה לו שם טוב במיוחד, פנה לסניף החיפאי של באנק ארן.

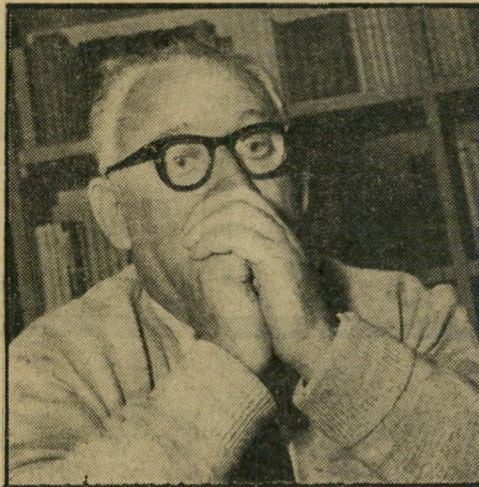
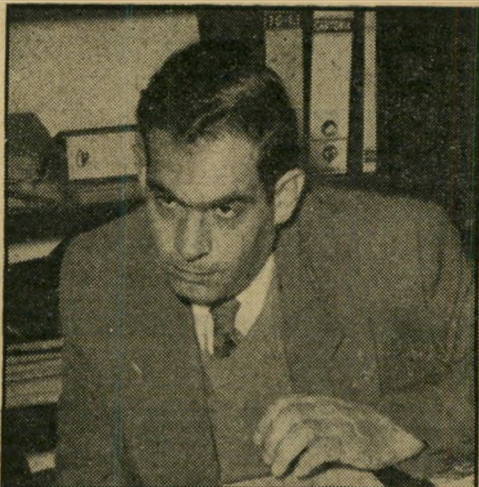
לקהל הישראלי מוכר באנק ארן מתוך סרטון הפירסומה הידוע, בו מכריו הקריין: "הבאנק — לחלקאות!!! הבאנק — לתעשייה!!! באנק — ארן!!! יתכן כי גם פרישמן ראה את הסרטון. הוא פנה אל הבאנק, אשר בראשו עומד הבנקאי יליד גרמניה הרמאן ארן, חבר המועצה הכלכלית של המפלגה הדתית הלאומית, בנו עוזי, והבנקאי העיראקי זילכה, בעל רשת באנקים בינלאומית.

★ ★ ★

בנקאים ואדריכל

פרישמן ידע איפוא כי בסניף החיפאי של באנק ארן ימצא אוזן קשבת. ואמנם, בעיית הערבות הבנקאית נפתרה על הצד הטוב ביותר על-ידי ד"ר סימון ד"ר רונספלד, מנהלי הבאנק בחיפה. מנהלים אלה לא הונוחו את תפקידם: במשך כל תקופת

המרומים

נעים בן צור, יצרן מרפפות, היה בין היחידים שחזרו לישראל במצב רוח טוב. הודות לכשרונותיו המסחריים, הצליח בן-צור להכנס לעסקים שונים בתורכיה. ובעזרתם הצליח למצוא את פרנסתו המכוננת שלקח בן צור לתורכיה מושכנו על ידי פרישמן, ונמכרו לאחר מכן במכירה פומבית.

ישראל כרמי, קבלן ירושלמי המכיר את פרישמן עוד מימי היותו פועל בנין פשוט, אינו מצטער עכשיו על שיצא לתורכיה. הוא התגבר על הזמנים הקשים וההתמוטטות הכספית שבאו עליו עם צריחת פרישמן, הקים חברה עצמאית עם שותפים תורכיים, משלים עתה שיכון לעתונאים באיסטנבול.

אברהם דרר, יצרן בלוקים ובעל משרד הובלה, מוותיקי מקצוע ענפי-העזר בבנין, דרר, ותיק בארץ ובעל משפחה, התפתח לפרישמן אחרי שזה הראה לו חושים על עבודות של מליוני לירות וסיפר לו סיפורי אלף לילה. ולילה על הרווחים הגדולים הצפויים לו מעבודות הבנייה המבוצעות מעבר לים.

ישראל גרמה לעשבר חמור ביותר בין תורכיה לישראל

כה, הופיע רק כקבלן. מעתה החליט לפעול גם כיצואן ויבואן. לשיכונים שבנה ושעמד לבנות היו נחוצים כמה וכמה אביזרים וחומרים שאין להשיגם בתורכיה מתוצרת מקומית, כמורסינה, כבלי-חשמל, צבעים, חומרי-אינסטלציה ומסמרים.

תורכיה היא מדינת פיקוחים והגבלות, ממש כמו ישראל בימי דוב יוסף, לגבי עסקות ייבוא וייצוא. הפער בין שער המטבע הרשמי והממשי הוא עצום. להלכה, שוה הליכה התורכית בערכה ל"1.8, ערכה המעשי בשער חילופין ישראלי הוא 200 פרוטה בערך. באמצעות ידיו החתית, המתחך טונזאר, קיבל פרישמן את אחד מרשינות הייבוא התורכיים הגדולים ביותר, על סך 900 אלף דולאר, לייבוא אביזרי בניין לצורכי מפעליו.

★ ★ ★

יחזקאל סחר שותף

בתורכיה, לא התקשה פרישמן להעמיד פני יבואן, אך בישראל לא היתה לו כל אפשרות להעמיד פני יצואן. כאדם שלא עסק מימיו בייצא, לא היה פרישמן יצואן מוכר עלידי השלטונות, ולכן נאלץ להפש שותפות עם יצואן חתיק.

כרגיל, חיפש פרישמן אדם שמצבו דחוק, ושיהיה אנוס להיכנס אתו בשותפות. הוא מצא את אחד מחלוצי תעשיית המתכת בישראל, אברהם חייסלפיש. חייסלפיש, שניהל עסקות ייבוא וייצוא נרחבות עם תורכיה, נמצא באותו רגע במצב-ביש: חומרי גלם שהזמין בתורכיה היו מוקפאים שם, בגלל חוסר יכולתו לייצא בתמורה סחורות ישראליות.

חייסלפיש הסכים איפוא כי חלקו בעסק הייצוא יגיע ל-2½% בלבד, וכי יתן לעסק רק את שמו מבלי להתערב בו למעשה. 5% נוספים מן העסקה התחלקו בין פרישמן לבניין

ותנועות הכספים בו לא הצדיקו ערבות בנקאית כה נרחבת. פרישמן הסכים ברצון לתת את הערבות: הוא הבטיח למשכן למען הבאנק את בית-המידות החיפאי שלו, בו היה שותף המהנדס אבא חי בבנין. רק מאוחר יותר נתגלה כי הבית היה ממושכן כבר קודם לכן לחברת הביטוח פרודונסל.

בבנין, כשותף לבית שסיפק את הערבות הבנקאית, צורף גם כשותף לעסקה התורכית. לצורך זה הוקמה חברת מניות בשם "פרישמן ושות' בע"מ", שאליה צורף גם שותף שלישי: האדריכל החיפאי אלפרד גולדברגר.

היתה זאת שיטתו של פרישמן: לקשור אליו את כל העובדים אתו כשותפים לחברות, ולא כשכירים, כדי שישאו באחריות שוה ובשותפות-גורל לכל עסקותיו. גולדברגר צורף לחברה, כדי שיהיה בה אדריכל. ערכו של אדריכל זה היה מפוקפק ביותר: בחיפה, שם נוכחו כבר בכשרונותיו הגדולים, חדלו מומן לתת לו עבודה, ובצאתו לתורכיה, הגיע אחריו חובות בסך 800 ל"י בחברות מוניות ובבתי-קפה, שלא נפרעו עד היום. אולם דווקא אדריכל כזה היה רצוי לפרישמן, כדי לתכנן את בניין-הפאר של אחת הגדולות בתרמיות הכלכליות. ★ ★ ★

רווחים קלים ומהירים

פרט שני של ההסכם, שהיה על פרישמן למלאו, קבע כי הוא חייב להביא לתורכיה מכונות בערך של חצי מיליון ל"י, לייצור ולהובלת חומרי הבניין הנחוצים להקמת השיכון. בידי פרישמן עצמו לא נמצאו מעולם המכונות לייצור בלוקים, מרצפות וגגרות, ולא המשאיות. התורכים דרשו את הבאת המכונות לא רק לשם הבטחת ביצוע העבודה, אלא גם כערבות נוספת להשלמתה.

בנוסף בתרועת-נצחון בחווה-הענק שלו, פנה פרישמן ליצרנים ישראליים שונים, שהיו היו להם יותר מכונות מאשר עבודה. הוא הציע להם רחמים גדולים תוך זמן קצר, אם רק יאוחזו לקחת חלק בעסקתו. יצרנים אלה, הנמנים ברובם על המעמד הבינוני, ואשר המצב הכלכלי הדחוק בישראל העיק עליהם, ניפתו להצעותיו הקוסמות של פרישמן, מבלי להרבות בבדיקות ומבלי להיחזק בעורכידין.

הצעתו של פרישמן היתה פשוטה: הם יעמידו לרשותו את המכונות, יקימו אתו בשותפות חברות לייצור חומרי-הבניין הדרושים בתורכיה, ויפרקו את החברות ב"סיום העבודה עם החזרת המכונות לארץ. פרישמן דרש כי הקמת החברות והעברת המכונות לנמל ייעשו מיד — לכל היותר, תוך ימים אחדים.

פרישמן הבטיח לבצלי המכונות כי ה"מכונות יוצאו על שמו. הוא ידע היטב כי אין בידו לקיים הבטחה זו, אפילו רצה בכך כי חוקי-העבודה בתורכיה אוסרים על אנשים שאין בידם רשיון-עבודה להביא לארץ את מכונותיהם. לא פחות מזה מסור בכת הוצאת המכונות מישראל. האוצר אינו נותן רשיון לייצוא זמני כזה, אלא אם כן ממציא בעל המכונה ערבות מתאימה ל"חזרת המכונה לישראל. בעלי המכונות לא ידעו כל זאת. פרישמן הוציא איפוא את מכונותיהם לתורכיה, כשהן רשומות על שמו וכוללות ברשיון כללי וסתמי לייצוא מכונות, בלי ידיעת הבעלים.

שיכון ועוד שיכון

מכונות ובעליהן הגיעו לתורכיה. ייצורן המרצפות נעם ב"צורה, בעל ה"משאיות ישעיהו ("שיקה") ברודני, יצן ה"בלוקים אברהם לרר והנגרים דאקס, פנקס וסלומונוביץ, הופתעו כשנודע להם — בהיותם באנקרה — כי המכונות רשומות ב"עצם על שם פרישמן עצמו. פרישמן צמצם מיהר להסביר כי זה המוצא היחיד בגלל חוקי העבודה התורכיים, וכי הם עצמם יצטרכו לעבוד, רק כלפי חוץ כמובן, כפקידים של חברת פרישמן. באין ברירה, לאחר שמכונותיהם כבר נמצאו בתורכיה, הסכימו שותפי-פקידיו החדשים של פרישמן להסדר.

ביתנים לא נח פרישמן על ערימות החצץ. הוא חתם על הסכם נוסף, שמסר לידיו את בניין שיכוני הנתונאים באיסטנבול. הסכם אחר, שהושג גם הוא באמצעותו של טונזאר, הבטיח לו את בניית שיכון פועלי בית-החרושת הממשלתי לנשק בצ'פליק, על-יד אנקרה. תורכיה כולה רצתה להשתכן על-ידי הבונה המצליח של שיכון הפרלמנט. עד מהרה נפל כפרי בשל לידיו של פרישמן גם שיכון "הגבעה (הירוקה)", בו עמדה להתגורר בדיור-פאר עלית החברה התורכית, שכללה אומירלים של הצי, גנרלים, שרים, פקידים בכירים של משרד הבטחון ותעשיינים עשירים. נוספו על כך עבודות קטנות יותר, כמלון ליד איסטנבול ומלון שני בין אנקרה לאיסטנבול.

★ ★ ★

אלף לירה ולירה

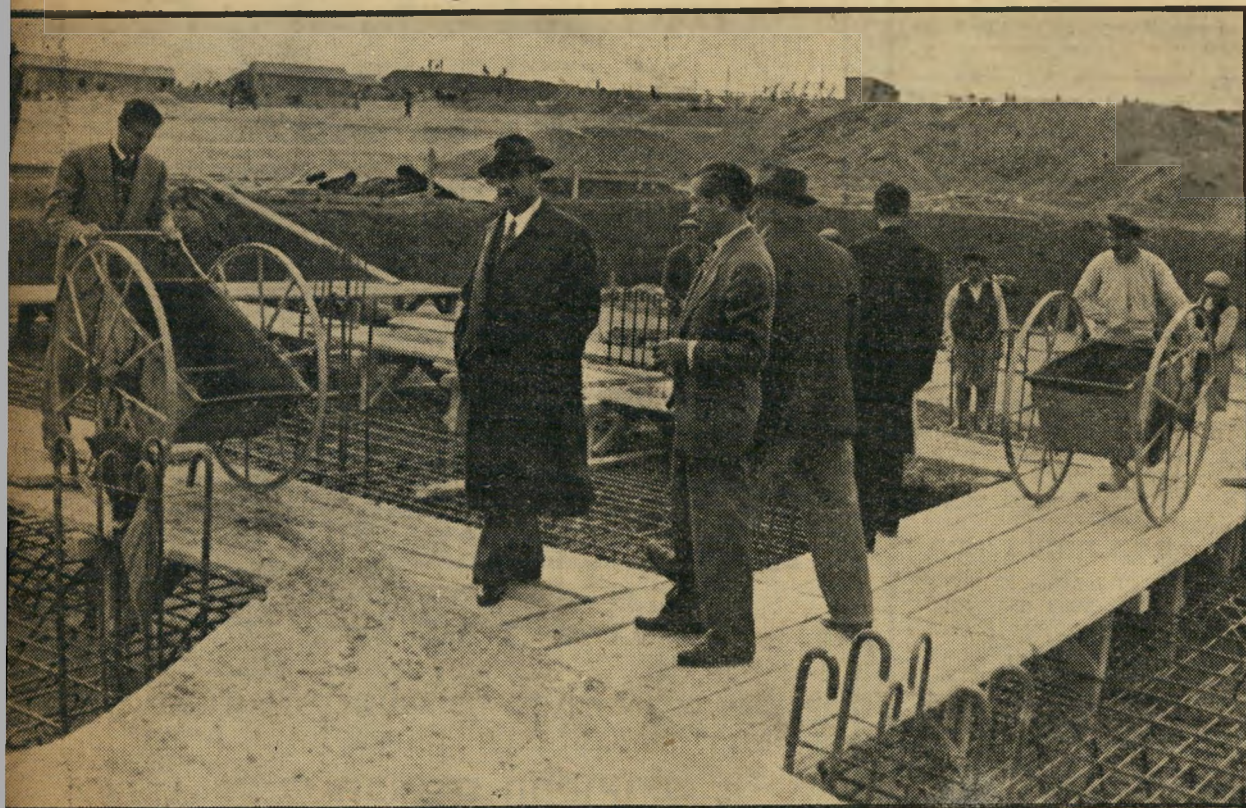
בישראל התפשטה לאט לאט הערצה כללית לפרישמן. שהגיע מדי פעם לשדה-התעופה בלוד, מקום בו חיכו לו עותנאי ישראל בעט שלופה. כותרות מעריב מאותם הימים הכינוו על "יוזמה ישראלית חלוצית בתורכיה" — "ישראלים מלמדים את הפועל בתורכיה לעבוד" — "הקבלן פרישמן נותן עבודה ולחם".

פרישמן לא התנגד לפירסום מסוג זה. אדרבה, הוא עוד הודרז להשמיץ באוזני הכתבים אגדות אלף לירה ולירה על מפעלים חדשים-לבקרים, שלא היו ולא נבראו, כמו קאזינו מפואר ב"20 מיליון ל"י, ושיכון של פקיד האוצר התורכי שנחנך כבר כביכול, תוך הגפת הדגל הישראלי.

גם בתורכיה אפפו את פרישמן כבוד והערצה. בטכס שנערך אחרי חתימת ההסכם על בניית השיכון לצירי הפרלמנט, השתתף ראש הממשלה אדנאן מנדוס בכבודו ובעצמו. גם ציר ישראל לשעבר, מוריס פישר, כיבד את הטכס בנוכחותו, כאות לכך שממשלת ישראל פורשת את כנפי חסותה על המפעל החלוצי.

מעודד מהצלחת השלבים הראשונים, החליט פרישמן להרחיב את היקף עסקותיו. עד

הבנייה

וטיטות ארוכות לפאריס, ג'נבה וחיפה. את העבודה היו מנהלים פקידיו של פרישמן ומנהלי עבודה שכירים, ישראלים ותורכיים. בין בעלי החובות הקטנים של פרישמן מצויים עשרות פועלים ופקידים, שפרישמן משך אותם לתורכיה בהבטחות שווא.

יציאת היסודות בשיכון ישלטה באנקרה. מנהלי חברת פרישמן ונציגי ישלטה מסירים בשטח הבנין. יצחק פרישמן (קיצוני ימין) לא טרח לבקר הרבה בשטח עבודותיו. את רוב זמנו היה מבלה במטוסים, בנסיעות תכופות בתוך תורכיה עצמה

ועוד 2½% תגבה חברת האחים סחרוב בע"מ. מה היה חלקה הממשי של חברה אחרונה זו בעסק — לא ברור. אולם חברות ייבוא וייצוא רבות בישראל מעדיפות לשתף חברה זו ברווחים, ממש כשם שהן משלמות תשלומים לחברת-ביטוח.

אחד השותפים לחברת האחים סחרוב הוא, כידוע, המפקח הכללי של משרת ישראל, יחזקאל סחר.

ואמנם, גם שותף זה גילה התעניינות רבה בהתפתחות עסקי החברה. כאשר התקיימה בשייחין ועידת המטרה הבינלאומית, לא נסע יחזקאל סחר לישראל, אלא הקדים לכך ביקור-נופש בתורכיה. מאוחר יותר, כאשר נחקר קצין-המטרה אברהם ינאי שנחשד בנסיעה לתורכיה על חשבונו של סוחר תל-אביבי (העולם הזה 1983), הוא צעק לעבר חוקריו: "מה אתם רוצים ממני? אנשים יותר גדולים ממני במטרה נסעו לתורכיה על חשבונם של אנשים יותר גדולים!"

בזאת לא התמצו קשריו של פרישמן עם המטרה. כמנהל-עסקיו מינה את צבי זוהר קצין מטרה לשעבר ואחיו של מפקד הענף הכלכלי במטרת ישראל רמ"ח שמאי זוהר. בלי כל קשר עם עובדות אלה, היה פרישמן מראשית העסקה ועד אחריתה המרה, זכאי לנסוע ולחזור ממדינת ישראל ואליה, מבלי שנעצר או נחקר אי-פעם.

★ ★ ★

מסמרים לשוק השחור

עתה, אחרי שסודרו הפרטים הפורמאליים, היה צורך לסדר את העניינים הכספיים הכרוכים בפעולות הייבוא לתורכיה. החוק התורכי מחמיר מאד בענייני ייבוא, ודורש מהיבואן להפקיד מראש חלק גדול מערך הסחורה שהוא מייבא, בבאנק הממלכתית. כמו כן הוא דורש ערבות של באנק תורכי על חלק נוסף של ערך הסחורה. בתנאים אלה, מוכרח

(המשך בעמוד 14)

במדינה

כללי של פעולות המשק ומשבר מחירי, ש' יפגע בכושרה המדינה של המדינה ויכניע נזר תה יותר מכל לחץ חיצוני.

הפתרון האמיתי לבעיות המשק הישראלי אינו יכול להיות כל כך קל וקלדעת. הוא יצטרך להיות הרבה יותר מקיף ומעמיק. מן הסתם יצטרך להתחיל מלמעלה, למשל על-ידי ביטול הכפילות המשועת של מנר גנון השלטון, החל בחיסול המנגנון המי תר של הסוכנות היהודית והקרנות הלאומיות, וכלה בשינוי פני כל המשק המונופוליסטי שקם על ברכי משטר השונר.

המוצא הקד. מאחר שאיש בשלטון אינו מוכן לכך, יתכן מאד כי במקרה של מערכה ממ שכת יותר יבוא פתרון אחר לגמרי במקום כל התוכניות הקיימות. יהיה זה הפתרון הקל והגנוח של האינפלציה: נזר פסת כסף לכיסוי הוצאות השלטון.

אמנם, התוצאות של הדפסת כסף הרסניות הרבה יותר לאורך ימים. הן תגרומנה ל' עירעור המטבע הישראלי. אולם הנסיך מר כיט כי בטוח קצר מרוצות כל השכבות מפתרון פלא זה: הפועלים יקבלו יותר כסף ביד, מחזור הייצור והמסחר יגבר, וממשלה תוכל לכסות את תקציבה.

בימים של התלהבות לאומית, יהיה קל מאד לממשלה לעשות את חשבון ההחזר, לשכות את חשבון נזעתי.

פרשת קסטור

אסיר בשם בכר

באולם הירושלמי הגיעו הטענות לקראת סופן. בחר יפה של מלון דן התהלך אותה שעה גבר גבוה, בעל הקומה נזקפה של קצין קבע בצבא זה. כמה ימים לפני כן

תובי נירנברג ראפ
"בכר דפן אותי"

נראה אותו איש יושב באולם בית המשפט, מבלי להבין מלה מן המדבר. היה זה נזרם שיכול היה למלא תפקיד מעניין באותו משפט — אילו ניתן לו להעיד.

כי מעטים האנשים שהכירו אישית את גיבורי פרשת קסטור כפי שהכרים וואלטר האנס ראפ (43), לשעבר קצין חקירה של התביעה האמריקאית במשפטי פושעי המלחמה בנירנברג.

לפרוץ חשבון. ראפ הנוצרי, שעסק בימי מלחמת העולם בתפקידי מודיעין גבוהים, שהביא לו פעם לצניחה באזור הנפרט טיונים של טיטו, הפך את ידיעת הגנרלים הגרמניים לתחביב אישי. "אי אפשר להיפטר מזה", הודה, בזירגון האופייני לקציני צבא הקבע האמריקאי. גם עתה מנהל ראפ רשימה מלאה של כל הגנרלים הגרמניים בשרות ובדימוס. אחת התוצאות: רשימה של 90 שמות של קצינים גרמניים, המשרתים כיום עצים בצבאו של גמאל עבד אל-נאצרי.

מדוע בא ראפ לישראל והסכים להעיד במשפט קסטור? מפני שהבטיח זאת לעורך

• שאינה כוללת את שמו של אוטו סקורוצני, איש הס. ס. הנוער, ששיחרר בשעתו את מוסולוני ממאסרו, ואשר הוזכר בכתבה טני סצינוית חסרת-שחר באחד מעיתוני ישראל.

(המשך מעמוד 4)

יבוא על חשבון משרדי שריה שלה, מבקשת מפא"י להשיג בועדת הכספים של הכנסת הוראה מחייבת שתכריח את השרים להיענות לדרישה זו.

הגברת עוז המסים. לא מכבר נזרם כימה הממשלה לקבוע מכסימום, בשעור 60%, למס ההכנסה על ההכנסות הגבוהות, עתה מבקשת הממשלה לקבוע על הכנסת אלה מס חירום מיוחד, בסך 35% נוספים, כולל יתב מגן. פירוש הדבר כי אדם המר חיך 700 ל"י לח דש (ומצהיר על כך) ישלם 950 פרוטה מס הכנסה על כל לירה של הכנסה נוספת.

ההכנסות ממס מוגבר זה יגיעו ל-40 מיליון ל"י, יתווספו עליהן 10 מיליון ל"י ממס רכוש מיוחד, שיוטל בעיקר מטעמים פוליטיים, לפי דרישת מפא"י.

האינרנס דא יעלה. ביטול הסובי סידיות ושאר הגורמים יעלו את מדד יוקר המחיה ב-25 נק דות, כלומר ב-10%. מ' אחר שיוסכם על הקפאת התוספת אם זו העלאה לא תעלה על 10%, לא יקבלו הפרו עלים שום עליית שכר, ותוספת היוקר תי שאר על כנה.

אולם המדד אינו משקף את המציאות. הוא מחושב בקפדנות על-פי פריטים שאינם מספרים את כל הסיפור. למעשה יש להניח כי יוקר המחיה האמיתי יעלה ב-25%.

באותה שעה ייפגע האזרח גם על-ידי עליית המסים. כיום מגיעים כל מסי המדינה ל-540 מיליון ל"י לשנה. המסים החדשים, יגיעו ל-50 מיליון נוספים, המהווים עליה של 11%.

במלים אחרות: באופן ממוצע יתרום זה אורח, כתרומתו למאבק:

• עליית עליית המחירים, שלא תהיה כרוכה בעליית תוספת-היוקר: 25%.

• עליית תשלום מסים: 11%.

בסך הכל: 36% מערך שכרו.

במלים אחרות: כדי שהאזרח יבהיר לעצמו מה ידרוש ממנו, עליו לתאר לעצמו כאילו מנכים שליש ממשכורתו הג' כחית, וכי עליו לארגן את חייו כך שיוכל לחיות משני ה' שלישים האחרים. סכום החיתורים והקימו צים הדרושים לכך יהיה שוה לירידת רמת מחייתו במשטר הסנקציות.

רפוי בעזרת הלם?

האם כל התרופות האלה יביראו את ה' חולה? האם אפשר להשתמש במשבר עזה כאמתלה לתחליב-רפוי מרחיק-לכת שיבירא את המשק?

במידה שהדבר נוגע להטלת עול חדש על האזרח, אפשר יהיה להגשים את התוכנית, וזו מטרתו של לוי אשכול. אולם ספק האם אפשר יהיה להגשים גם את החלק השני, הנוגע לקיצוץ מנגנון המדינה. כי המאבק לממן עזה ושארם אל-שייך חל באותה תקר פה שבה נדרשת המדינה לקלט עליה זמור נית חדשה, וללחום בנגע האבטלה המתפשט. לעומת הקיצוץ האפשריים להלכה (אך שטרם הוסכם עליהם) יהיה צורך להגדיל את התקציב בגלל הסיכיות הבאות:

• הקמת שיכונים לעולים, שיעלו 30 מיליון ל"י.

• הנחת צינור-הנפט מאילת, הדרוש מבחינה מדינית כהשלמת המאבק.

• פיתוח מחצבי הנגב, כדי להגביר באופן קדחתני את הייצוא ולהכניס מטבע חוץ.

• הקמת מנגנון מתאים לגביית המסים החדשים.

בתנאים אלה קיימת סכנה מוחשית שה' תוכנית הכלכלית לשעת-חירום לא תשיג קיצוץ אמיתי של תקציב המדינה, אלא ל' היפך.

גוף נפיש. אסכולה חשובה של כלכלנים, שאינם מסונחרים על-ידי הסיסמה של "הר דת רמת-המחיה", האהודה מאד על חוגים בורגניים קציר-ראות, טוענת כי התוכנית כולה עלולה להזיק הרבה יותר מאשר לה' עיל. כי, לדבריהם, היא דומה למתן זלם לגוף חולה. תחת להביראו מבחינה נפשית, עלול הלם כזה להרגו מבחינה גופנית.

כי הת צאה הראשונה של התוכנית תהיה להחיל זעזוע גורא למערכת-הייצור המקור מית. הנפגעים הראשונים יהיו הקיבוצים ו' בתי-החרושת, שיפטר פועלים בהמניהם. התוצאה לא תהיה העלאת פריין העבודה, כפי שקיו חסידי התוכנית, אלא צימצום

עט קרט
כדורי
700
פרוטה
(כולל מס)

Aled ORIGINAL
אפודות
וחליפות
לגברות
במחירים נמוכים ביותר
במכירת סוף העונה
אצל
polo
תל-אביב, רח' אלנבי 94

הגרלות
בשנה
השבוע ההגרלה
להשיג
בכל הבנקים
1955
המילווה
הצממי

מפעל "ידיעות אחרונות"

שם ויכלנא

בפורמט גדול (25X35 ס"מ)

בכל בית בישראל

במסגרת מפעל הענק לזכרו של יהודה מוזס ז"ל, יור' הנהלת "ידיעות אחרונות", תינתן האפשרות לרכוש את

12 הכרכים המפוארים

הכוללים את התלמוד כולו על כל ששת סדריו

ואת המפרשים
מהרש"א, מהרש"ל, מהר"ם

במחיר עממי ונתשלומים נוחים

מחיר הש"ס: — 65 ל"י במקום — 175 ל"י.

בתשלומים חדשיים של 5 ל"י לחודש

(הש"ס עם המפרשים — 6 ל"י לחודש).

דמי ההרשמה — 5 ל"י בלבד.

עם המפרשים — תוספת של ל"י אחת.

12 הכרכים הם בגודל האורגנילי של ש"ס וויילנא
(35X25 ס"מ)

- אותיות מאירות עיניים
- נייר משובח נטול-עץ
- כריכת פאר

נכס נצחי לכל בית

הצגה

זאת לא אחרת
פילטר №1

פילטר אחר
פילטר אחר

דנטול DENTOL משחת השיניים הצרפתית

מכילה: ACIDE PHENIQUE
התכשיר הרפואי
למניעת רמות חניכיים

העברת התיק לפרקליט המחוז. בן-משה שוחרר בערבות חברי ועד איגוד האופים. ואז התחילה התעלה מה להסתבך האמת. **ביטול הדרי**. כשהגיע בן-משה לביתו, המתניה לו אשתו ובידה פתק קטן, נמבקש מבן-משה לבוא מיד לקפה קרלטון בתלי אביב. בקרלטון נפגש בן-משה עם יוד שיפמן, המזכיר החדש של התאחדות הסוכרים. שיפמן סיפר על משא ומתן שנוהל בינו לבין אברמוביץ, בעת בה ישב בן-משה בן-משה. הצעתו של שיפמן לבן-משה הייתה פשוטה וברורה: אברמוביץ הסכים לתת לבן-משה האופים סכום של 15 אלף ל"י, תמורת זאת יודיע בן-משה למשטרה על ביטול תלונתו נגד אברמוביץ, שיבטל מצידו את התלונה נגד בן-משה.

לכשתבטלנה כל התלונות, הסביר שיפמן, ישאר עוד ענין קטן לסדר: תיק המשטרה גם לבעיה זו מצא פתרון. הוא הסביר כי עורך דינו נפגש כבר עם רמ"ח אפרים הופשטר, ראש המחלקה הפלילית במטה יוד ארצי, והוא הסביר כי במידה ובן-משה יודה באשמה המיוחסת לו, תמליץ המשטרה על עונש קל יחסית, תחליף את גליון האשמה הודן בפשע בגליון המכיל סעיף של "עזון". בן-משה סרב בתחילה להסכים להצעה. "איני מוכן להודות במה שלא עשיתי", הסביר לשיפמן. תשובתו של מוכר זהות אחות היתה מוכנה מראש: "עצם העובדה שאברמוביץ מחזיר את הכסף, מעידה שהוא לקח אותו והציבור יבין זאת היטב". **השלב השני בוצע**. בשעה מאוחרת בלילה נגמר המשא ומתן: בן-משה הסכים. התנאי היחיד שהציג: ערר-הדין של שיפמן ידאג להמציא לו תעודת יושר מהמשטרה, על מנת שיוכל לקבל היתרי-ציאה לעזוב את הארץ.

אולם הופשטר לא הסכים לתנאים. תשור בתו היתה קצרה: "אם בן-משה יודה, נחליף את סעיף גליון האישום. פסק-הדין יהיה אז קל יותר". יותר מזה לא רצה להסתבך. ערר הדין של בן-משה, ראובן ריטרמן ומקס קריצמן, היו סבורים אחרת. אם בן-משה חף מפשע, כפי שהכריז באוזניהם, לא היה לדעתם כל טעם להודות בדבר שלא עשה. קריצמן וריטרמן יעצו לו לא להסכים להצעתו של שיפמן, לחכות לבירור הן פרשה כולה בבית-המשפט.

אולם אידיהם והבטחותיהם של חבריו לאיגוד האופים גרמו לבן-משה להסכים לבן-משה להפשות. כשהציגו בפניו שיק על סך 4000 ל"י, במזומן וכתב השלשה בנקאית על סך של 10 אלפים ל"י, חתם מיד על המכתב, בו הוא מודיע על ביטול תלונתו נגד אברמוביץ.

השלב השני בהסכם בוצע מיד: אברמוביץ ביץ הלך למטה הארצי, הודיע להופשטר כי הוא, מצידו, מוותר על התלונה נגד בן-משה.

העניין התפוצץ רק כשהגיע תורו של זה שלב השלישי.

הצהרה מפתיעה. גם שלב זה צריך היה להתבצע במטה הארצי. על בן-משה היה להודות, לפי ההסכם, באשמה המיוחסת לו: יזוף הקבלה, שכאילו קיבל מאברמוביץ על 15 אלף הלירות. במטה, נכנס בן-משה לחדרו של הקצין רוס, עוזרו של הופשטר, ומסר שם הצהרה כתובה בכתב ידו. בהצהרה זו גולל את כל פרשת הצער תיהם של שיפמן ואברמוביץ, סיפר על הן כסף שראה בידיהם של שיפמן וחבריו איגוד האופים. "חפשו במשרדים ותמצאו שם את המסמכים והכסף עליהם אני מספר", צעק בן-משה לעבר הקצינים. "ואז תיווכחו שאני רמ ביין החזיר 15 אלף ל"י. ואני שואל אתכם, אם הוא לא לקח אותם - מדוע יחזיר אותם?"

לאחר שהצהרתו של בן-משה צורפה לתיק החקירה, חזרה התעלומה לנקודה שמימנה הפליגה לראשונה. קציני המטה הארצי ישובו על מרובת הפתרונות: מי גנב את 15 אלף הל"י, והיכן הן נמצאות. המצב שיוצר עכשיו הוא כזה:

● 15 אלף הל"י החסרות נמצאות שוב בידי איגוד האופים ודויד שיפמן;

● אברמוביץ ביטל את תלונתו נגד בן-משה;

● בן-משה ביטל את תלונתו נגד אברמוביץ.

הסברו של בן-משה: "אברמוביץ החזיר את הכסף שקיבל ממני".

הסברו של שיפמן: "חברת קיזר פריזר הסכימה להחזיר לנו סכומי קמיסיון שלא נגבו מעסקות קודמות. הסברנו לה את מצבם של האופים, והיא הסכימה לפצות אותם על איבודן הכסף, שנגרם בעטיו של בן-משה, שהודה על כך במשטרה".

הסברם של קציני המטה הארצי ותוקריהם, יישמע רק באולם בית המשפט.

לשעבר מנהל לשכת המפקח-הכללי, איש בריתם של יחזקאל סהר ועמוס בן-גוריון. **ענין משפחתי**. ככל שהתקרב מועד המשפט הגדול של עמוס, נתעורר ביתר חריפת הצורך לצלל כל פירור של חצי לחת משטרתית לצורכי פירסומה.

מוזכיר-האופים בן משה

אם נתן, סימן שלקחו

השבוע מצא נאש ידיעה נוגעת ללב, מיהר להחזיר אותה לעתונים.

הידיעה נגעה לאליעזר דשא, סגן נציב מטה עליו בשעה ששהה

השתלמות. המשטרה, כך

לאה תפקיד של חסר, נזקקה

דשא לארץ. מפני שאיש לא

הוא נמצא בדיוק, פנתה משטרת

לאינטרפול, ארגון המשטרה הבינ

ומית, שפתח בחקירה מקיפה עד שמצא.

רק פרט אחד שכח נאש להזכיר, מרוב

צניעות: אליעזר דשא הא במקרה גם

גיסו, והאשה שנפטרה היתה חמיתו של נאש.

יתכן שהתערבות רשמית של המשטרה וגי

צול קשריה הבינלאומיים בענין משפחתי של

אחד מקציניה לא היה פסול. אולם הפיכת

הענין לנושא לפירסומה זולה העיד, לפחות,

על היעדר טעם טוב.

גלגלי הברווז. פחות מזה היה לנאש

במיבצע-פירסום שני. לפתע קיבלו כי

עיתוני ישראל ידיעה כי שמואל תמיר,

הסניגור במשפטו של עמוס בן-גוריון, פנה

אל חיים כהן, היועץ המשפטי של הממשלה,

בבקשה שיתווך לחיסול משפטו של עמוס.

ממציא הידיעה היה יעקוב נאש עצמו.

היה זה אות כבוד לעיתוני ישראל שאף

אחד מהם לא פירסם את הידיעה הזו, ובת

שלא נמצאו לה סמכין. רק דבר, בטאון

מפא"י, נפל על המציאה ופירסם אותה.

למחרת היום בא מטר ההכחשות: גם תמיר

וגם חיים כהן הכחישו אותה. אפילו עמוס

בן-גוריון עצמו נאלץ להצטרף להכחשה.

אולם הדבר לא הרתיע את דבר: הוא

חזר והדגיש שהסיפור, שכל הנוגעים בו

הכחישה, אינו אלא אמת טהורה.

לשקר אין רגליים, אולם לפעמים יש לו

גלגלים - גלגלי מכונית-הפירסומה של

נאש.

הדין שמואל תמיר שעה שהאחרון ניהל עמו שיחה בשעת ביקורו האחרון בארצות-הברית בשנה שעברה.

אולם הסיבה האמיתית היתה עמוקה יור, והיא נגעה לקצין הס. ס. ששוחרר בנירנברג, אחרי שישאל קסטנר העיד לטובתו: קרס בכר. א מר ראם: "בכר זיפק איתי. הוא האדם היחיד בחיי שהצלחתי לטעות בי. עלי לפרוע את החשבון!"

מכונית מרצדס. היתה זאת מחלקתו של ראפ שהייתה אחראית לאסיר קורס בכר, גרמני אופייני, בלונדי ונמוך-קומה. יום אחרי ששוחרר ממאסרו, בנסיבות מזרות שהיו צריכות לשמש נושא מרכזי לעדותו של ראפ במשפט קסטנר, חזר בכר לביקור ב

משרדו של ראפ. ראפ נדהם: בעוד שכל הגרמנים התהלכו אז רעבים וקרועי-בגדים, הופיע בכר במכונית מרצדס מפוארת היותר, לבוש בגדי-הור. בכר אז עלה בלבו של ראפ החשד הראשון שמשוה לא היה כשורה.

"איני מעוניין בפוליטיקה שלכם", הסביר ראפ, שבא לארץ על-חשבון ההגנה, שביקשה לשוא לשכנע את שופטי בית-המשפט העליון לקרוא לו להעיד גם בשלב מאוחר זה.

גם קסטנר שלכם אינו מעניין אותי. זה התבטל שלכם, ואתם תצטרכו לעכלו. אולם אני מעוניין בככר."

השבוע חזר ראפ לגרמניה, שם הוא מנהל עסקים בשם חברת-הייבוא האמריקאית, ש

הוא עומד בראשה. היתה לו גם מטרה שניה: לטפל בפרשת קצין הס. ס. לשעבר, כיום מנהל חברת-הדגנים בהמבורג, בשם קורס בכר.

משטרה

מכונות הפירסומה

ככל שצמחה המשטרה נתקעה יותר בבון, כן היתה זקוקה למכונית-פירסומה משוכללת יותר כדי לגררה החוצה. הדובר הקודם, אברהם ינאי, שחרי-מכוניות ושטיחים בשעות שלפני, אחרי ובזמן העצירה

חזק. אחרי שנתפס סלסול העצירה

היה צורך לסלק את המכונית

במקומו של המכונית

מכונית

השבוע, מצא בית-הדין המחזר

זי בחיפה את תומכיו של אל

זועבי אשמים בביצוע ההתנפ

לות, וזן אותם לתשלום פיצויים

בסך 2200 לירות.

***

נצחון למורדים. לפני ש

בוע, קבע העולם הזה (1008)

כי מנחם מנדל המהנדסים מלפ

ני שנה יזכו להבעת אימון מצד

חבריהם למקצוע, כאשר תגיש

רשימתם הבלתי תלויה, לקידום

המהנדס את מועמדות בבחירות

לועדה חשלישית.

השבוע, כאשר תס מנין קור

לות הבורחים, התברר כי רשיו

מה זו זכתה ביות' מ-50%

הקלות, בהנחילה תבוסה מכ

רעת למפא"י, אשר זו הפעם ה

ראשונה בתולדות האגודות ה

מקצועיות לא זכתה לרוב בב

חירות, למרות שלרשימתה צור

פו הפעם גם אחדות-העבודה ו

הפועל המזרחי.

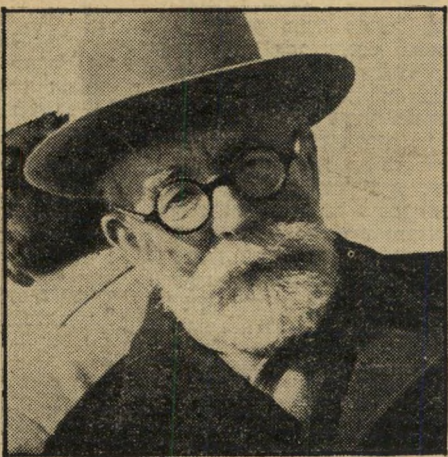
העולם הזה שואל את האזרח:

אתה מוכן?

הרופא

גם לאחר שרבות הפגנים התפזרו לבתיהם, עוד עמד ד"ר קרושנינסקי על מדרגות קולנוע מוגדלי ב"ר תל-אביב, והמשיך לשבץ בלהט מספר ידידים בא"ר הצדק שבהחלטת האומות המאוחדות. "המשכת הנסי" גה הוא לא רק עוזל לאימי, אלא גם עוזל לצדק ול"יורה" טען ד"ר קרושנינסקי, שהוא רופא פרטי. "אין לפחד מהתוצאות", הסיק הרופא, "כולם מוכנים לסבול ולהקריב קרבות. במלחמת העולם הראשונה, כשהייתי עוד בפולניה, עברנו זמנים הרבה יותר קשים. אז סגרו את כל החנויות ובתי המלאכה. אנשים לא עבדו חודשים והתקיימו רק על לחם ומים. בכל זאת נשארו בחיים". כשנשאל הד"ר מה נכונותו, השיב: "אם המנהיגים יתנו דוגמה של חיי צנע, אחיה הראשון להתנדב לכל מקום עבודה שאשלח אליו".

הפקיד

מנהל החשבונות בבנק הפועלים בתל-אביב, ברוך סודמן, אינו צעיר לימים. "המצב קשה, כל העולם נגדנו", הוא מסביר, "אבל אנחנו נצח בסוף את כולם. במשך אלפיים שנה החזקנו מעמד נגד כל ה"אויבים, נחזיק מעמד גם נגד האויבים, ימח שמו". לא, ברוך סודמן אינו מאמין שיפסדו אותו מעבודתו לא המדינה לא תיכנע להחלטות האו"ם. אולם אם יהיה צורך, "אני מוכן שיפסדו אותי, רק לא לסגת". כש נשאל ממה יתפרנס אם יפוטל, השיב: "מנסים. עם ישראל מתקיים בכל הדורות על נסים. גם הפעם יתרחשו נסים. הצרה היחידה היא שגם בשעת חירום זאת העם מפולג. אילו היו כולם מאוחדים, היו מת" חשבים בנו יותר. הרי עזה שייכת לנו לפי ההיסטוריה. אם נותר היום, יבקשו מחר שנותר על חיפה".

עובד המדינה

שאול קרטון (32), עובד משרד הבטחון, לא השתתף בהפגנה ההמונית. הוא רק צפה מהמדרכה בתהלכות הרבבות. לא היה זה משום שהוא בעד הנסייה מעזה ומיצרי טיראן. להיפך, אומר שאול: "אם ניסוג, לא רק שאנחנו מפסידים מה שהשגנו במאמץ עצום. תהיה זו שגיאה מוראלית. יהיה זה כאילו אנחנו מודים שטעינו כשהתחלנו במבצע סיני. אבל באמת לא טעינו. זה היה צעד צודק ונכון". שאול יודע שאי-נסייה עלולה לפגוע בו ובשני בניו התאומים בני השמונה וחצי. אולם הוא טוען: "אין ברירה. כשבילי לא חשוב מה יהיה; אני מוכן לכל דבר. לא איכפת לי שהילדים שלי יאכלו רק לחם. השאלה היא שאם לא יסבלו עכשיו, לעולם לא אחיה בטוח מה יהיה איתם כשיגיעו לגילי. מוטב שיסבלו עכשיו".

הווי

שאלה בערת

בגבת, כאשר נערכה אסיפת חברים, שהחליטה לקצץ במנות הסיגירות ה" שבועיות, התחממה האווירה במידה כזו ש" המשתתפים בדיון עישנו כפליים מתצרוכתם הרגילה.

★ ★ ★

שתי ציפורים

בתל-אביב, הובא רבי פוראליאס ל" בית-המשפט כנאשם במעשה כיום, ניצל את הצפיפות הרבה, ניסה לגנוב ארוג מ" כיסו של אחד הנוכחים במקום, נתפס, הוא" שם בשנית באותה עבירה.

★ ★ ★

חובה וזכות

בירושלים, לאחר שהנהלת מסי-הכנסה החליטה כי אשתו השניה של אזרח תיחשב, לצרכי המס, כאילו היתה קרובה נתמכת, פנה הממונה על הכנסות המדינה למשרד הדתות בשאלה אם החלטה זו מתאי" מה למצות הדת.

★ ★ ★

הפסד נקי

בנחל-עוז, קיבו החברים כי הדליקה שפצה במקלחת הרעועה תזכה אותם סוף-סוף במקלחת חדשה, נתאכזבו כאשר כיבתה הדליקה במהרה והתברר כי תוצאתה היחידה היתה תלונתו של בנות המשק, ש" טענו כי החורים במחיצה המפרידה בין מקלחת הבחורים ומקלחת הבחורות התרחבו לממדים שאי-אפשר יותר להתעלם מהם, ויש לסתמם מיד.

★ ★ ★

השתלמות מקצועית

בלונדון, שררה מבוכה רבה בחוגי המשטרה, לאחר שנגנב ארוג מחדרו של אחד השוטרים-המתלמדים, בבית-הספר המרכזי לשוטרים.

★ ★ ★

השתיקה היא זהב

בירושלים, גילה סטודנט כי מאז הקים שערוריה קולנית על טיב האוכל שהוגש לו במסעדה ידועה, משלם לו בעל המסעדה לירה אחת ליום, בתנאי שהוא לא יאכל במסעדה ולא יקים בה שערוריות.

★ ★ ★

הלב העדין

בחיפה, נעצר נהג משאית שדרס אדם וניסה להימלט במכוניתו, נשאל מדוע ברח ממקום התאונה, הסביר: "אני לא יכול לראות הרוג".

★ ★ ★

פירות גנובים

בכפר יעבין, הופיע שלמה יהודה ב" משרד הביטוח הלאומי, כדי לקבל את דמי הלידה המגיעים לאשתו, נתברר כי גבר אחר כבר לקח את הכסף.

★ ★ ★

דמי מפתח

ברמת-גן, הגיח מרדכי אבנרי את מפתח דירתו מעל למונה החשמל שבפרוידור, לשימושיו של אחד מבני המשפחה, גילה בשובו כי המפתח שימש במקום זה לגנב אלמוני, שחדר לדירה, גנב מתוכה 4000 ל"י.

★ ★ ★

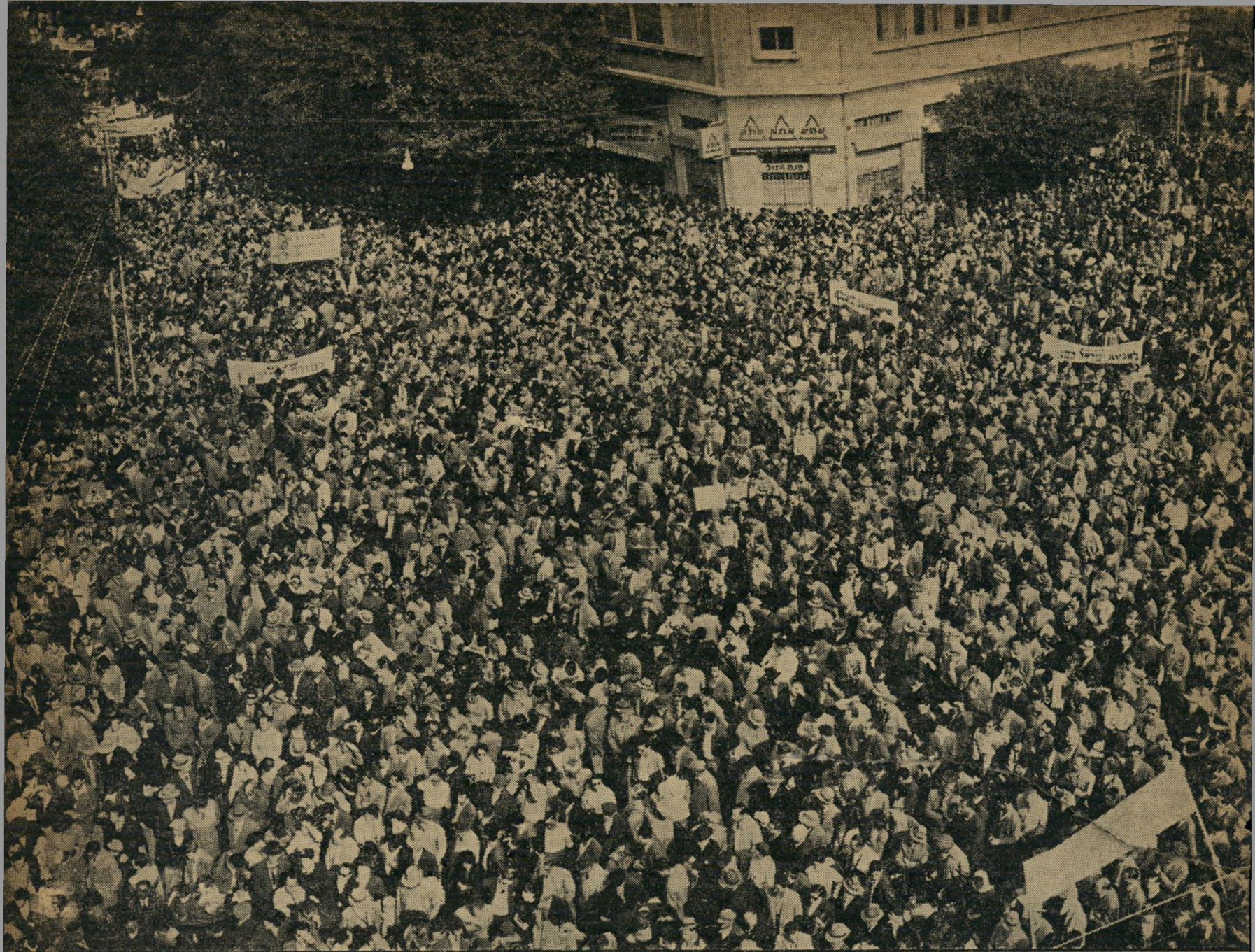
פרשת שמות

בפתח-תקוה, הצליחו עובדי בית החולים לילדות רק בקושי להניא תור שב מעברה מלקרוא לשתי בנותיו התאומות בשם "אין ברייה" ו"מה אפשר לעשות", בהסברים כי שמות אלה אינם פטריטיים וגם עשויים להפריע לבנות לכשיתבגרו.

★ ★ ★

ציפור דרור

בתל-אביב, מצאה עובדת השגרירות הבריטית אלמוני שהתגנב אל תוך מכור גיתה אחרי חצות, נעלה עליו את הדלת, אצה לקרוא למשטרה, גילתה בשובה כי האיש ברח דרך החלון, שנשאר בלתי-גועול.

אולם מאחורי הכרזות וקריאות ההמון הסתתרה השאלה המכוונת לכל אזרח במדינה: "האם אתה מוכן?" האם מוכן האיש הפשוט להקריב מרמת חייו ובלבד שהמדינה לא תיכנע להחלטות האו"ם?

ונקראו השבוע להפגין את מחאתם נגד החלטות ממשלת ישראל נסיגה ללא תנאי, מילאו את רחובות ירושלים, נשאו את כרזות המחאה בתהלוכות.

נהג המוניות

אם יכריזו השבוע נתגי המוניות על שביתה, יצטרף אליהם גם נהג המוניות שמעון שטוק, אב לשלושה ילדים. שמעון שטוק יצטרף לשביתה משום שהוא סבור שהחלטת הממשלה על ביטול בול הבטחון, וגביית המס ישירות מהנהגים, תגרום בהכרח להעלי את מחיריהם, שתביא למיעוט נוסעים. שמעון מעוניין שהמחירים יהיו נמוכים, כדי שמספר הנוסעים יהיה רב. איך יתכן שבשעה שאורחי המדינה נתבעים לקר בנות, מסרב נהג המוניות שמעון שטוק לוותר ולהקריב בענין פשוט כמו בול הבטחון? משיב שמעון: "כמה קרבות יכולים בעלי המוניות לתת? לקחו מאיתנו יום עבודה בשבוע, המיסים עולים, המכס על מכוניות ישנות הוא פנטסטית. אם יורידו לנהג בון מהמשכורת, אהיה גם אני מוכן להקריב. ככה, לא!"

עקרת בית

ארבעה ילדים, שהגדול בהם הוא בן 13, יש למול קהירה, לידת סוריה, הנמצאת 15 שנה בארץ. מול היא עקרת בית. בעלה עובד בשיווק ביצים. אולם מול מוכנה שבעלה ישאר מחוסר עבודה וילדיה מחוסרי בנות וחמאה, ובלבד שישראל לא תיסוג. אומרת מול: "זה לא העניין המיוחד שאני מגלה בעוה ה' דוחף אותי לדרישה לא לסגת. עוה היא רק דוגמה. אחרי עוה יבקשו משהו אחר, ואם ניכנע הפעם, נהיה מוכרחים להיכנע תמיד. אני יודעת שהמצב קשה. יתכן ויגיעו ימים שלא יהיה מה לתת לילדים לאכול. אבל גם עם הקמת המדינה סבלנו הרבה, ובכל זאת נשארנו בחיים. אני מוכנה לכל מצב ורק שלא נותר. מה יוצא אם יש שפע, ביחד עם פדיון? מוטב לא כול פחות, אבל בלי פחד ודאגה לגורל הילדים."

הפועל

לאחר כל הניכויים ומסי ההסתדרות, מסתכמת משי כורתו החדשה של פועל תחנת הבניין רופמן בוריס בסכום של 190 ל"י. במשכורת זו עליו לכלכל אשה בהריון, וילד אחד — ובוריס בן ה-38 הוא כבר בעל ותק רב, עובד במקצועו משנת 1933, בה עלה ממצרים. אומר בוריס: "אני לא רואה כל אפשרות במצבי לקרבות נוספים. אם יקצצו לי במשכורת ואצטרך לשלם עוד מיסים, פשוט לא יהיה לי ממה לחיות." בוריס מבין שקרבנו אינו קרבן יחיד ושי העם כולו יצטרך לסבול כדי לא להיכנע. אולם הוא טוען: "לעם אין כוח לסבול יותר. עם ישראל מור כב היום מאנשים ומשפחות שסבלו כל החיים שלהם. לכל משפחה היו הצרות והקרבות שלה. חוץ מזה, הקרבות במקרה זה, לפי דעתי, אינם כדאיים כלל."

זר של קבוצת הפועל לילד רוסייה, שעלה הייתה אחת הפעמים משהו חוץ מכדורגל. גיתה צריכה להיות ב שהאזים או איזו נגד ישראל. אומר אם ישתמשו נגדנו מדינות אחרות ואף לסגת מעוה. האזים ינותו לקרבות, ענה ה שכל יהודי אחר יסבלו. אני לא מוכן אני ארכב על חמור."

הנהלה

מהפכת המנהלים

התקציב המצמצם שהועמד לרשות שירותי השידור לקראת השנה הבאה גרם אצל זכה עמוקה לא רק לעורכי התוכניות למר ניהול ולקהל המאזינים. אכזבה אישית עמוקה לא פחות נגרמה לשלושה מאנשי צמרת קול ישראל, שציפו לשוא כי משרד ראש הממשלה יאשר את העלתם בדרגה. היו אלה סגן מנהל שירותי השידור חנוך גיבתון וי מנהל התוכניות ד"ר ישעיהו שפירא, שקיח לעלות מדרגה 3 ממשלתית לדרגה 2, והמנהל בפועל של מחלקת החדשות צבי משה כנר, שקיחה להפוך למנהל והיורש ולי לעלות מדרגה 4 ממשלתית לדרגה 3.

כאנשים הממנים על מכשיר ההסברה זי עיקרי של המדינה, שאחד מתפקידיו המרכזיים הוא להטיף לצנע ולהורדת רמת החיים, לא יכלו השלושה להילחם על עלייתם בדרגה באמצעים רעשניים. הם בחרו, לכן, בדרך שקטה מאוד: הסתלקות חשאית מעבודתם לח פשות ממושכות.

השילוח היה שחור. החשבון היה פשוט: עד מהרה יתברר, כי שירות השידור איננו מסוגל לפעל ללא תקלות בהעדר שלושה מהאנשים המרכזיים במנגנונו. יחד עם זאת, קלות תקום צעקה גדולה, ואז יוכלו להתנות את שובם לעבדה במילוי זריזותיהם.

אך בשעת הביצוע המעשי השתבש החשבון קשות: שירות השידור המשיך בפעולה סדירה, מבלי שיורגש כלל כי אנשיו הי חשובים והמרכזיים ביותר אינם בפעולה. הקריינים הופיעו לעבודתם בשעות הרגילות.

קורטים, לולו ולנקסטר ב"טרפציה". קפיצה פה שכיבה שם

לות, הגרמפונים הסתובבו על צירם כרגיל והשיגרה לא הופרעה כמלוא הנימה. גראה היה, כי קול ישראל יוכל להתקיים לאורך ימים ללא הנהלה כלל.

מיואשים נוכח השלחת העמוקה שליוותה את שבייתם המורוה, החליטו השלושה ליפר את קשר השתיקה. השבוע, סיננו ידי עה ליומון הארץ, בה תוארו בצבעים שחור וים משחור ימי השלג בירושלים. שידורי החדשות, גאמר בדיעה, התקיימו בנס, בגלל היעדרם של המנהלים וחוסר דאגה לתחבורת הקריינים. הגיב על כך אחד מעובדי קול ישראל: "להיפך. מאז היעדרם של המנהלים המכונניות פנויות הרבה יותר מכרגיל."

גלים קצרים

שחקנים ער המוקם

ההכנות זחג הפורים החלו בשירותי השידור בכל המרץ. בימי הפורים תשור, סוף סוף, תוכנית המכירה הפומבית שנוהל על ידי דן בן-אמוץ, תפיל הלבן (חצר) לסוף חנוכה 1003) ... **תוכנית בידור** גורס, שתופחת אולי בפורים, התקיימו צוות של שחקנים מקצועיים, מבין אנשי התיאטרון הישראליים, שיתבקשו לאלתר תפקידים שונים ומשונים, לפי הוראת תיו של מנהל התוכנית. במאי התיאטרון הקאמרי שמואל בוגים ויוסף מילוא כבר נתנו את הסכמתם להשתתף בתוכנית זאת, אם תכר צע ... **הספנות הראשונה** ממין גי קבה בתוכנית שלושה בטירה אחת תופיע אף היא במסדר הפורים של הסירה. תהיה

הפעם פרנגול הוא דון גיאן, נשוי לאשה קנאית ורתחנית, הירש ממאבכת אלמונית מגיות בחברת אופנה. הוא עוזב את מקצו עי הקודם ואת אשתו, עובר למקצוע המאפשר לו למשש ולשחק בכדים, בשמלות ובתריסר דוגמניות חיוניות. סרט לא הדי פרנגול ותלבשות פריסאיות.

יומן החדשות

תספיות חנם

הרמות הפופולריות על מסכי הקולנוע בזמן הקרוב תהיה דמותו של אדולף היטלר. לראשונה תופיע דמות זו בסרט של חברת וורנר, לפי ספרו של הנריק ואן לון תולדות האנושות. כמו כן יופץ בקרוב סרט אוסטרי אודות ימי האחרונים של היטלר. גם חברת סרטים איטלקית החליטה להעלות את דמותו של היטלר, בסרט סאטירי על מוסוליני ... **לאחר הצלחה** מסחררת על הבמה במשך שנים, הוחל בהסרת הקומדיה המוסיקלית של ג'ורג' אבוט, משחק הפיגמה, כשכל שחקני הסרט מלבד הוכבת דוריס דיי הם האנשים ששיחקו בי מחזה על הבמה ... **בכריפניה מוצג** עתה סרט מתוצרת מקומית, שהשיג שיא עולמי במשך זמן הסרטות ובהוצאות היי צור. הסרט כולו צולם בשלוש שעות בלבד, בסוף השנה שחלפה, שעה שביקר בי לונדון הבאלש של הבולשווי תיאטר ממוסקביה. המצלמות הוצבו לפני הבמה ומאחורי הקלעים, הסריטו את כל מה שהתרחש שם במשך ההצגה ... **כפירסומת לסרט** של אלביס פרסלי אהבי אותי בעדינות, הצריכה הנהלת קולנוע בטריוט, ארצות-הברית, בה הנהלת קולנוע בטריוט, ארצות-הברית,

סרטים

סערה במכרות האבק

מלח האדמה (חן, תל-אביב; ארצות-הברית) — הופק לפני ארבע שנים בידי צוות הסרטה, שהיה כולו מורכב מקרבנות ועדת החקירה של מיקארתי בהוליווד. כשהגיע צוות זה לסילבר סיטי, עיירת כורים קטנה בניו-מקסיקו, ארצות-הברית, דמתה זו עיר ממש לשדה קרב. אנשי העיר טילו חמושי נשק ברחובות, ומכונניות משטרה סיירו בין בתי העיירה. האויב היה הפעם צוות ההסרטה עצמו, שא להסריט סרט דוקומנטרי-למחצה אודות חייהם של עובדי מכרות האבק.

מלח האדמה הוזמן ליצור בידי האגוד הבינלאמי של עובדי המכרות, איגוד שהיה צא עוד לפני שבע שנים מאיגוד הכורים הכל-אמריקאי, באשמת נטיה לקומוניזם. צוות השחקנים היה מרכב ברובו מכורים מקסיקנים-אמריקאים, ובני משפחותיהם. הסרטה לא עברה בשקט. המסריטים קיבלו מכתבי אימים, ראש איגוד הכורים התקף והוכה, השחקנית הראשית בסרט, הככת המקסיקאית רוזארה רבולטאס, נאסרה בי אשמת כניסה בלתי-חוקית לארצות-הברית.

לא כוכבי-לכת. היו סיבות לסערה שי קמה סביב מלח האדמה. אילו היה סרט זה מפק במדינה אחרת מלבד ארצות-הברית, איש לא היה שם לב לסרט הסברה תמים, על מאבקם של פועלי מכרות אבק לשחית גועי-מעמד, ואפילו שחיון מיני. אלא כי ארצות-הברית, שמאז ענבי הזעם (שהופק בשנת 1939 לפי ספרו של ג'ון סטיינבוק בידי ג'ון פורד) לא יצרה אפילו סרט אחד על נושא מלחמת המעמדות, היה זה סרט בלתי רגיל. ברוב מדינות ארצות-הברית הוא נאסר להצגה.

אחרי ארבע שנות המתנה במחשני המפיי צים, ה צג השבוע הסרט לראשונה בישראל. אולם לאחר ההקרנה הראשונה היה ברור שלא היה כל אסון בכך, אילו היה הסרט נשאר במחשני המפייצים. תסריטו של מייקל (מקום תחת השמש) וילסון הוא תמים וי עלוב, בחלקים רבים של הסרט הוא פשוט בלתי מתקבל על הדעת.

וילסון מתאר את מאבק הכורים כאילו היו הם האנשים היחידים על כוכב בודד, הם ומעבידיהם והמשטרה. אין על כוכב זה לא עורכדין ולא עתונות, והכורים האמיצים מנצחים במאבקם רק א דול לעק שנותם ולמשמרות השביתה שלהם, במשך שנה תמימה, בפתח המכרות.

המשחק הא משחק בינוני של חובבים, מלבד קטעים מסויימים, בהם שולטת רוזארה רבולטאס המקסיקאית. והתוצאה היא סרט-הסברה קלוש וחיר, המזכיר בקטעים רבים סרטי תעמולה של הקרן הקיימת לישראל.

נשיקות מעופפות

טרפציה (מוגרבי, תל-אביב; ארצות-הברית) — מביא אל הבד הסינמסקופי קרס מצויין, בצילומים מסחררים, המצליחים לנטוע בצופה את הרגשתם של הלוליינים והמתעמלים במרמי תקרת הקרקס.

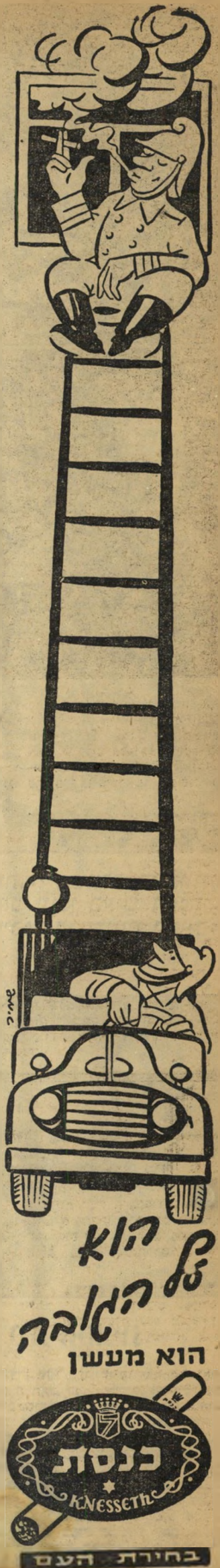
ברט לאנקסטר, אחד מיצירי הסרט וביצור עצמו אקרוט לשעבר, הוא מעופף בין חבלים, שנקע את רגלו בנפילה ומסתפק במתיחת חבלים ובליגות משקה בקרקס פריסאי. עד אשר מופיע קרקסן צעיר (טוני קורטיס), המשכנע לבצע עמו יחד את תרגיל ההפוך המשולש, במרומי הזירה.

כאן מתחיל הקרקסבן. גינה לול. בריגידה מספידה בין השניים באבריה. היא מנשקת את לאנקסטר. טוני קורטיס מנשק אותה. היא מנשקת את טוני קורטיס ויצאת לשכב עם לאנקסטר. טוני קורטיס בכה ומשתולל. גינה חוזרת אילו. ברט לאנקסטר יוזם להיטוט אוירי ללא רשת, עוזב את הקרקס וגינה מצטרפת אליו.

יתכן ובתור קולנוע אין הסרט יותר מי בינוני; אולם בלהטוטי קרקס — ביחוד אלה של לאנקסטר-קורטיס, ותחליפתה של גינה — הוא מעוצר נשימה.

גבר - לא מכונת-תפירה

חייט לגברות (מנדור, תל-אביב; צרפת) — הוא מקצוע המקנה לבעלי יתרונות חזותיים ומ חשים עד מאוד, כיון שכל אשה רואה בחייט שלה מכונת-תפירה ולא גבר, אולם לאחר ההצלחה פרנגול בתפקיד ספר הנשים, לבלבל את שערותיהן ומות תיחזן של נשים פאריסאיות, אין כל פלא שהוא מכניס חיים גם במקצוע רדום כמו חייטות.

אנשים

שפת המספרים

שר החינוך והתרבות זלמן (זיאמה) ארן, שהפך השבוע בקפה עטרה בירושלים, והשתקע מיד בקריאת ערימה של שבועונים אנגליים, לא הרגיש כלל כי הופיעו הכריחה מיד להקה שלמה של פקידים משרדו, שקדם לכן ישבו ליד אחד השולחנות כשהם מחליטים ביניהם "ברירכילות" משרדיים פנימיים... בקפה אחר בחור שרהאוצר לוי אשכול ושרהעמדה למיר דכי נמיר, שהפכו בצחתא, סמוך ל-חצות, בקפה כסית בתל-אביב. אמר איש צבא הקבע שליכט: "הם באו כנראה כדי ללמוד מהאמנים כיצד ליצור, כשאין פרוטה בכיס". אגב, לפני זמן-מה גילה נמיר, בשעת ביקור בנצרת, כי יש לו לשון משו-תפת מיוחדת במינה עם ראש עיריית נצרת אמון ג'רג'ורה: רוסית. ג'רג'ורה, ש-למד רוסית מפי מורה בנצרת, שוחח האופן חופשי למדי עם שגריר ישראל במוסקבה לשעבר... דגמה אישית קולעת להתחלת מסע חדש של צנע וחיסכון נוכח הסאנקציות המתקרבות, נתן השבוע ראש עיריית ירושלים גר... ארן, שביקש מוזערת הכספים העירונית להקציב למענו סכום של 6000 (ששת אלפים) ל"י, כדי שיוכל להחליף את מכונית הפונטיאק שלו במכונית דה-טומו מפארת, אתה יש בדעתו לרכוש מידי הקונסוליה הלה לנדית בירושלים. ליד עת לאנהגים: מכונית סטישן חדשה של קיזורפריוור, יכול ראש העיריה לרכוש בי-סכום של 5000 ל"י בלבד.

על הצדק המוחלט

ח"כ מסאי משה שרת השליה להצעת הגהלת סיעתו בכנסת, כי יהיה אחד המשתתפים בחיכוך המדיני, הסביר שרת ל-חבריו לסיעה: "יש די והותר מותחי ביקורת על הקו המדיני של דוד בגוריון גם בלי עדי" ראש עיריית רמת-גן אברהם קריניצי גרם השבוע לסיכסוך ספורטאי חריף, כאשר הוזמן כאורח-כבוד למשחק כדורסל שניהלה נבחרת הצנחנים, המאמצים עלידי רמת-גן, עם יחידת צה"ל אחרת. למי-רית תבוסתם של הצנחנים, קם קריניצי, שלא התמצא ביותר בפרטי המשחק, נשא נאום נלהב בשבח הצנחנים, "שתמיד הם מנצחים וגם הפעם ניצחו" — ומסר להם את ה-גביע... קורבן לטעות היה גם שגריר צרפת בישראל פיר איון, ילבר, ש-הוזמן יום אחד עלידי יהודי מוזק, בשעת טיול רגלי ברחוב רמת-גן, להיכנס אל ה-בית פניהם. התברר כי היהודי קרא לשגריר הצרפתי על מנת להשלים מניין של מתי-פללים לתפילת מנחה. אך דבר זה התברר רק בתום התפילה... נאומו של שר המסחר והתעשייה פנחס ספיר באוזני ה-גוס התעשיינים המייצגים בבית-לייסיין ה-שבוע, היה כנראה נאום חשוב מאד. ההר-כחה: הוא הודפס בגילון יום ו' של דבר, פעמיים: פעם אחת בעמוד 8 והעת' הפעם שנייה בעמוד 10... מנהיג הנדע

וזאת נערה ירושלמית הידועה ברבים בכינוי "עדה השמנה"... החקלטה הבאה של שלושה בסירה אחת, תיערך השבוע ה-בא באולם יסקא בירושלים, תעלה הפעם הראשונה לקהל הצופים במחיר לא-מבוטל: כרטיס הכניסה יעלה 1.100 ל"י, ואילו סטודנטים יירדשו לשלם 650 פרוטה. עריכת התוכנית באולם יסקא נועדה לאפשר ל-תקום ויטור קראל סל-מן לבצע את החלק המוסיקלי של הסירה על גבי העוגב החשי-מלי המשובלל שבאולם.

חדרין

תוכניות אלה, מתוך שידורי השבוע הבא, עשויות להיות מעניינות. שינויים אפשריים.

● **בסימן-שאלה** (יום ד' 9:30 קול ישראל) — התוכנית השנייה בסידרת "חדרין" נים החדשה של שמואל רוזן תכלול חידון ששרת של קטעים תיאטרוניים, מוסיקאלי-יים ואופראיים, יחד עם תשובות החידון הקודם, אשר עליו נתקבלו מאות מכתבי-תשובה.

● **כמה לחייל** (יום ה' 6:30 גלי צה"ל) — להקת הנח"ל מגישה קטעים מ-תכנית החדשה והמוצלחת-מאד עד מאה ועשרים, הכוללת פזמונים של יחיאל מוהר עם מוסיקה של משה חילנסקי ואלכסנדר אברמוביץ ומערכונים של אפרים קישון, בכימויו של דוד ברגמן.

● **רמזור** (יום ה' 8: קול ישראל) — ירחון היובלות והתאריכים, הערוך בידי יעקב בן-הרצל, יוקדש הפעם למלאת 130 שנה למתן של המהפך פסטאליצי, 225 שנה להולדתו של מגרש-הבריסט מאמריקה, ה-גנרל גורגי חשינגטון, 250 שנה להולדתו של המחזאי האיטלקי קארלו גולדוני, מחבר המחזה משרתם של שני אדונים שהוצג ה-תיאטרון הקאמרי, 230 שנה למותו של זפיר לוסוף ברוך שפינוזה, שתורתו חביבה במ-יוחד על ראש ממשלת ישראל, 75 שנה להולדת זמרת האופרה גיראלדין פראר.

● **בין הרגלים** (יום ה' 8: גלי צה"ל) — לקראת הסאנקציות הקרבות ו-באות, ת-קדש תוכנית זאת לתיאור פעולות הייעול והחיסכון הנעשות בצה"ל, במסגרת סיור מוקלט בבסיס ציוד ובמתקני השונים.

● **על קצה המזלג** (יום ה' 9:30 קול ישראל) — במרכז תוכנית הבידור תע-מוד הפעם הופעת-אורחים של להקת בני-קבוצת גבע, הגנבעטון, שהתמחתה בהגשת תוכניות-בידור במסביבות הקב-צה. כן יש-דר דושיה היתולי מענייני דיומא מאת זן-אלמגור, מונולוג סאטירי של שמואל אלמג-ו והומורסקה של שבת שבת בשם מכתבים לטעורכת. החקק המוסיקאלי יכלול תורה של מארק לברי המבצעת על 6 אקורדיונים, פזמונים מתוך ההצגה החדשה של תיאטרון דורה"מ, שערורייה בגימנסיה. הזמר משה בראש ישימי, בסיועו של נפתלי אהרונג, גירסה חדשה של הפזמון פופי המלה, וכן את המלים החדשות של הימנון התוכנית, על קצה המזלג. מליחן קלר תרם לתוכנית גימאיקה רומבה חדשה.

● **שלושה בסירה אחת** (שבת; 11:30 בבוקר; קול ישראל) — שידור חוזר ומרחב של התוכנית שהקלטה בבית-צינוי אמריקה בתל-אביב, כשבמרכזו משמיעים אנשי הצוות הערכות אמנותיות שונות על-ציור שנעשה בו במקום בידי הצייר יוסי שטרן (ראה תמונה). שלום רוזנפלד מייצג מבקר-ציור קטלני, גבראל צפרוני נושא נאום-פתחה של תערוכת הציור הישראלי, אמנן אחינעמי הוא עיוור לצבעים המלווה את ידידתו לביקור בתערוכה, שמואל אלמג-ובר מבקר-החבר המותח ביקורת על ידידו בבית-הקפה ודן אלמגור קורא שיר מודרני של משורר שהושפע ממראה התמנה.

● **מסיפורי ערב** (יום ב' 10: קול ישראל) — המספר הידוע בכינוי "דאוד אל-נאטר" גיש את התוכנית השנייה של מע-שיות מהחי הבדואים והפלאחים, בנוסח חדש של אלף לילה ולילה.

● **מלחינים ישראליים** (יום ב'; 10:10 קול ישראל) — לאחר שידור-הכוכבה של האופרה אלכסנדרה החשמונאית החדשה, תב-עצ אופרה ישראלית שנייה בשידור בכר-רה צנוע יתר. האופרה, הגדר מאת יהודה חולל, נכתבה במיד לשידור והיא נמשכת 45 דקות. מבצעייה יהיו רמה מססונוב, סופי-ראן; חיים פלשנר, טנור; יוסף פולאק, בא-ריטון; ורפאל רוזנבלאט, באס; בלוית תז-מרת קול ישראל, בניצוחו של גיאורג זינגר.

קרחים מכאן ומכאן. כשאדם סתם מתקרח, הוא מאבד את אהדתה של אשתו. אך סת-עשרות כ-כבים מכסים את ראשיהם בפאות נוכריות מותאמות-היטב, המשיבות להם במחיי-את בולרית הנעורים המקסימה. חובת-נישאת-הפיאה חלה על כוכבים אלה לאו דווקא בשעת צילום הסרטים אלא גם בחיי יום-יום, מפחד צלמי העיתונות אשורצים לרוב ברחובות תעשיית-החלומות. בתמונות: שארל בווייה ובינג קרוסבי בגילוי-ראש ובכיסוי ראש.

נטורי קרתא לשלושה ימי-צים, עד שיתחור בתשובה שלמה — כך מסרו בשב-ע שער כמה יומונים ושבועונים. אולם רצה המקרה ואחד מעיתונאי ירושלים, מעריץ גלבה של שירת ג'רי החליט למצוא את תלמיד-הישיבה ולשוחח אתו. הת-צאה: נתברר עד מהרה כי בין 5600 תלמידי-הישיבות בירר-שלם (הכל-לים ברשימה שמית מלאה במש-רדי הגוינס) אין אף אחד בשם אברהם מרדכי דאובנר, ומה שגרוע יותר — בין 42 הישיבות בירושלים אין אף אחת בשם מרדכי תמימים... לכבוד חדאי יותר זכה הסופר **משה שמיר**: ספריו הוא חלך בשדת ומלך בשר ודם תורגמו לאנגלית ויצאו כנראה בעתיד הקרוב ביותר לאור בברטינה.

החרות **מנחם בגין** הצליח לגאום באסיפה למען ידידות ישראל-צרפת שנערכה העיר טולז בצרפת, מבלי שיצא מן הארץ: נאומו הושמע מעל גבי מכונת-הקלטה... באותה אסיפה נאם יושב-ראש הוועדה לירידות ישראל-צרפת, הכ ללת 80 מחברי ונאסיפה הלאומית הצרפתית, **שלמה פרידריך** בעברית בפני הקהל שהקשיב בסבלנות ל-שפה הבלתי-רבת. לבסוף הוסיף פרידריך בצרפתית: "המניע הרוחק להידוק היחסים בין ישראל לצרפת הוא איהצדק המשמע של האו"ם, אותו אירגון שנ-עד לסמל את הצדק המוחלט"... תלמיד ישיבה, אברהם מרדכי דאבנר, נתפס בישיבת מדרש תמימים כשהוא מעיין בסתר בשיורי של **חיים גורי** ונידון עליכך עלידי בית-דין של

פסוקי השבוע

● **המשורר יצחק שלום**, בספרו את תולדות הספרות הישראלית על-רגל-אחת: "המליצים כתבו בשעת מעי-אזיניה. הצברים החלו לכתוב יש לי כאב נוראי בבטן. והמודרנים אמרו: בנימני מתחנכים וחולכים."

● **הסופר חיים חזן**, על עליות וירידות בספרות: "דרכם של הצעירים בספרות — או שהם מפשילים שרתייהם ומראים גדולות, נצורות, כפי שלא הראו ראש-נים, או שהם מסשילים כליהם וגגריים כעניים המחזרים בבליי-סחבות שלהם על הפתחים."

● **פרופסור מרטין בובר**, בשיחה על בעיות המדינה: "מהלך ההיסטוריה ומהלך האמת הם שני מהלכים נפרדים. ההיסטוריה אצה לה דוכה ואילו האמת צועדת לאט ובכסחון. מבחינה היסטורית, הגיעה ישראל כבר להגתה העשירית. אבל מצעו האמת עדיין לא הגיע אפילו לתשיע."

● **ח"כ חרות יוחנן באדר**, על פגישותיהם של ראש ממשלת ישראל ושגריר ארצות-הברית: "אני כשלעצמי אינני בס-ח אם ביקוריו המרובים של לא-סון אצל ביגי הם באמת לא-אסון."

● **ד"ר יגאל ידין**, במסיבה שנערכה לרגל יציאת ספרו המגילות הגנוזות מטבר יה-דה: "אילו ניתן לנו טופס תני-מימי בית שני — דינו, אילו מצאנו נוסחות שנות מנוסח המסורה — דינו, אילו למדנו מהן את אורחותיהן של הלשון העברית והלשן הארמית — דינו. על אחת כמה וכמה, שאנו למדים מהמגילות דברים הרבה, שעניין רב לחוקרים להם-ך ולהפוך בהם מתוך הטלת ספק בהגות קודמות, באומץ לב ומתוך כנות מדעית."

● **השופט המחוזי ד"ר יוסף לב**, לעורר-דין שהתבטא ללא-עיונות יתירה כלפי פסק-דין מסוים: "אני מבקש ממך לא ללכת בעקבותי הי-עץ המשפטי, ולחקון החלטות של שופטים רק בצורה מתקבלת על הדעת."

● **שרהדודא ד"ר יוסף בורג**, לאחר שהמנהל הכללי של משרד-התחן חלטר איתן החל למסר את הדו"חים המדיניים בישיבות הממשלה, בעיקבות מחלתו של דוד בגוריון והיעדרה של גולדה: "מאז שהמצב איננו כל כך איתן — דווקא איתן מוסר את הדו"חים."

● **חנא ("חנא") מדו'וביצקי**: "מצאתי דרך משלי כדי לציין את הדיק היחסים עם צרפת — אני מרבה לשנות קוניאק!"

● **ח"כ חרות יוסף שופמן**, באסיפה לידית צרפתית ישראלית בטולוז, צרפת: "האויים לא אירגון האומות המאוחדות נגד ישראל. כל ישראלי יעדיף להיות מוקע כחוקן, מאשר להיות נושא להספד חיובי באי-ים."

● **העיתונאי שלום רוזנפלד**, על פרשת לסגת-אורלא: "מי ייתן ולא ייגמר הדבר בכך שאנחנו ניסוג והאוצר יטיל עלינו סאנקציות."

● **מנהל משרד הפיתוח מנחם באדר**, בהגדירו את מטרת מסעו של ראש ממשלת סין, צ'ואו אן לאי, בברית-המועצות ובארצות הדמוקראטיה העממית: "סין-כרוניציזה."

● **השחקן פרדי לוי**, בהצגת שערורייה בגימנסיה בתיאטרון דורה"מ: "תמיד כשאשה רוצה לשמח את בעלה — היא קונה מתנה לעצמה."

דניבה

שגריר השחיתות בתורכיה

(המשך מעמוד 7)

היבואן להחזיק בהון חוזר גדול ומוזמן, לפעולותיו. בידי פרישמן לא היה הון כזה. לעומת זאת היה לו ההון הקטן המספיק לשלם שוחד לאנשים הקובעים, כדי שיעצמו עיניים בשעת הצורך. אולם אפילו חלק ההון הנחוצ לערבות לא נמצא בידי פרישמן, והוא מישכן לבאנק תורכית את הסחורה שעמד לייבא, עוד בטרם הועמסה סחורה זו על גבי אניה בנמל חיפה.

כשהסתיימו סידורים אלה, הבין פרישמן כי ייבוא של סחורה משובחת, שתימכר ב"ערכה הנכון, לא יכניס יותר מאחוזי רווח מסחריים רגילים. לרחה כה פעוט לא היה רגיל. לכן החליט כי במקום מסמרים במידות מסויימת ויקרות, ייבא פרישמן דחקא מסמרים במידות אחרות, זולות יותר. ה"עובדה" שהיא הרשעה לייבא סחורה זו רק על סמך הבטחה כי היא תשמש להקמת בנייניו, לא הפריעה לו למכרה לסוחרים תורכים, ביקש לרמות. במקום לבדים שלמים ונאים, למשל, ייבא דחקא לבדים פגומים, מתוצרת בית-החרושת השייך בחלקו לאחים סחרוב. במקום כבלים חשמליים מתאימים למערכת חשמל ביתית, ייבא כבלים חשמליים שנועדו לאניות ולתחנות-כוח. ובמקום מדרגות סוג א, ייבא מדרגות סוג ב.

אופיינית לפרק זה היתה פרשת המסמרים. להלכה, הותר לפרישמן לייבא חומרי-בניין לצורך מפעליו הוא. למעשה, ייבא את החומרים לפי הזמנותיהם המוקדמות של סוחרים תורכיים בחומרי-בניין, שהתכוננו לשווקם בשוק החופשי. סוחרים אלה הזמינו כמויות גדולות של מסמרים בגדלים שונים, ופרישמן נסע לישראל על מנת לקנות את המסמרים. חיסלפיש, ששמו כיצואן התנוסס מעל לעיסקה, הציע כי המסמרים יוזמנו בגדלים המתאימים אצל סינדיקאט סחרי המסמרים. אולם פרישמן החליט להזמין במקור זול יותר: אצל סוחר גרוטאות חיפאי בשם שובינסקי, שבמחסניו נמצאו טונות על טונות של שקים ממולאים במסמרי-בניין משומשים וחלודים, שהוצאו מתוך הלוחות לאחר-השימוש, ויושדו בפטישים.

★ ★ ★

צ'קים בלי כיסוי

מסמרים הגיעו לנמל-חיפה, ובשל קשריו המצוינים של פרישמן במכס, הוטענו על אוניה, מבלי שנבדקו תחילה אם אמנם הם מתאימים להזמנות מתורכיה. גם במכס התורכי לא התעוררו בעיות. להיפך — מחמת המחסור התריף במחסנים גדולים מתאימים, הסכים פרישמן להעמיד לרשות השלטונות התורכיים את מחסניו-הוא, כדי שישמשו זמנית כמחסני-מכס לסחורותיו. הוא גם מסר למכס את מפתחות המנעולים של מחסנים אלה, שנמצאו במרתפי הבניינים הגדולים שהקים.

אין זה אלא טבע, שפרישמן בידי העתקים של מפתחות המחסנים, ואין זה אלא מובן מאליו שמכונותיו היו ניגשות לעתים למחסנים וטוענות סחורות מתוכן, ללא תשלום מכס. פקידי המכס התורכי רגילים להסתפק בתשלום אחר לגמרי.

כך סופקו שקי המסמרים למזמיניהם, שנוכחו מיד לדעת כי רומו. במקום מסמרים חדשים במידות קטנות ויקרות, נתגלו בשקים מסמרים משומשים במידות גדולות וזולות. קוני המסמרים הזדרזו להביא את תלונתם בפני לשכת-המסחר התורכית וקול הזעקה שקמה הגיע לפתע גם לאוזניהם של מנהלי החברות המפקחות על בנייניו של פרישמן.

אלה מיהרו לבדוק את מלאי החומרים שרכש, כביכול, לצורך בנייניהם. נוכחו לדעת כי החומרים לא יספיקו להשלמת הבניינים. כאן צץ החשד הראשון בלבם של מנהלים אלה, כי אין כלל בודעתו של פרישמן להשלים את העבודות שהוא מבצע למענם.

בצורה דומה רימו הסוחרים ניאזי וסאמי מארמוטלו, ששילמו לפרישמן מראש בעד כמויות של זכוכית מסוג א. כשהגיעה הזכוכית הפרישמנית ליוניהם, בדקה לשכת המסחר התורכית את טיב הסחורה, והודיעה לסוחרים כי בשום פנים לא תתיר את מכירת הזכוכית במחירי זכוכית מסוג א.

לסוחרים היה צפוי איפוא הפסד עצום ומכירת הסחורה במחיר נמוך בהרבה ממחיר הקרן. רק לאחר שורה שלמה של הרפתקות, הצליחו לקבל מידי חברת פרישמן צ'קים להחזרת מחיר הזכוכית. בסופו של דבר, לא היה לצ'קים אלה כיסוי בבאנק.

★ ★ ★

חיי מלכים

משך כל אותה תקופה, גם כאשר העסקים החלו להסתבך במהירות מסחררת, ניהל פרישמן בתורכיה אורח חיים של קיסריות. הוא גר בבתי-המלון המפוארים ביותר, בילה ערבים על ערבים בקאבארטים של אנקארה ואיסטנבול. המלצרים בבארים אלה ידעו, כי לגבי פרישמן החשבון איננו בעייה כלל. המשקאות, הכלים המנופצים ושאר השעשועים, שלמו על-ידי ביד רחבה ושופעת.

גם מעובדיו דרש יחס ההולם קיסר מימי התפארת העות'מנית של המאה השמונה-עשרה. הפקידים היו חייבים לקום על רגליהם כל אימת שפרישמן נכנס לחדרו, שהיה מקושט בתמונת ראש ממשלת תורכיה ואת-תורק. כן פיתח רשת שלמה של בילוש והלשנה בין הפקידים, שנדרשו לספר איש על מעשי רעהו.

שיגעון הגדלות הציף את פרישמן עד כדי כך, שהחל להתפאר, ממש כגיבורי האגדות המזרחיות, בכוחו הכל יכול ובשלטונו הבלעדי בתורכיה.

כאשר הגיע, יום אחד, לתורכיה, מנהל סוגל בונה הילל דן. ישב פרישמן באותה שעה במשרדו עם חבר פקידיו הבכירים. לפתע צעק בקול גדול: "אני אהיה הישראלי היחיד בתורכיה! אני אדרוך על גופות מתים! אתם רוצים לראות איך תוך עשר דקות תגרש הממשלה התורכית את הילל דן מהארץ?" והוא הסתער בחימה שפוכה על הטלפון. רק כמה מהפקידים המקורבים אליו הצליחו להשפיע עליו שלא ינסה לבצע את אימונו הלכה למעשה.

לא פחות משביבו על עצמו, ביזבו פרישמן על ידיים ישראלים, שביקרו על חשבונו בכל רחבי תורכיה. מבקריו, ממנהלי באנקים ועד לצמרת המשטרה, התאכסנו גם הם במיטב המלונות וערכו טיולי פאר על פני הארץ בקאדילאק המפואר של מארחם.

הארו שימש דוגמה חייה לאזובי הקיר. גם שאר מנהלי החברה ופקידיה ניהלו חיי-מלכים נטולי-דאגה, הביאו לתורכיה את נשותיהם וטיילו בחברתן על חשבון החברה, תוך בוז עמוק לכל חסכון שהוא.

עובדות אלה מסבירות כיצד אירע שלאחר ההתמוטטות, הסתבר מתוך ספרי החשבונות (המשך בעמוד 18)

תשבץ העולם הזה 1009

	7		6	5	4		3	2	1	
12		11			10				9	8
		15					14			13
					17			16		
22		21					20	19		18
			26	25			24	23		
	31		30			29			28	27
			34			33				32
				36				35		
	41		40				39		38	37
				43						42
			44							
							45			

מאוזן: 2. פרס סתוי; 8. נסיכותה של גרייס קלי; 10. קצין קדמון; 13. בו עוסקים יבואנים ויבואנים; 14. מר-צואנים; 15. מתנדבי כוז; 16. חוק-לארץ; 17. פרס; 18. כלי רצח ליעל; 20. יחידת חשמל; 21. לחץ אוויר; 23. רעדה; 25. מקור בל; 27. תבלין למאפה; 29. זאב שרף ממונה עליו; 30. כלי-משחית; 32. מה שגרמניה משלמת לישראל; 34. טקסי; 35. מכה ירייה, באידיש; 36. קפה תורכית; 37. קיים; 39. בכי; 40. חמשים וחמש; 41. אות אחדות העבודה; 42. כתובת; 43. נכרי ש"התייה; 44. דמות אגדתית; 45. מושב המטכ"ל האמריקאי. מאונך: 1. תקווה; 2. שק, לפי ביטוי; 3. קורות; 4. דגל; 5. מושבה בשרון; 6. תיבת דאר; 7. נביא האיס-

אלבום סיני

בתמונות בשלש שפות

(עברית, צרפתית, אנגלית)

במחיר מיוחד לנרשמים

1.800 ל"י

במקום 3.250

להרשם בכל החנויות לספרים ועתונים החל מיום ג', 12.2.57.

הספר ימסר לנרשמים ב-25.2.57

תלושי הנחה

לרכישת

אלבום סיני

1.800 ל"י

(במקום 3.250 ל"י)

כוחו יפה בכל תחנות

הרשמה עד 22.2.57

שלח את אלבום סיני לידידיך בחוץ לארץ. משלוח לחו"ל: ת"א, אחד העם 24, טופל

האי הנעלים (מאת לין יוטאנג, הוצאת הדר, 281 עמודים) — הוא נסיונו של סופר מעמיק לסגל את עצמו לטעם הקהל האמריקאי, חובב המדע הדמיוני והנבואות הספרותיות לעתיד הקרוב, או הרחוק. במקרה זה נעזר יוטאנג ברקע של מדינה אידיאלית דמיונית, כדי להמחיש לקהל הממוצע את עקרונותיו הפילוסופיים, אותם הטיף ביתר עירפול כבר בספריו הקודמים, כגון רגע ב"פסיכון וצחוק ודמיון".

המדינה האידיאלית נוצרת על ידי גישה באוקינוס השקט, תודות לחלומי של הפיר לוסוף היווני לאוס ולכספו של המיליונר ה"יחני אתאנופולוס. אל שני אלה מצטרפים כמה וכמה טיפוסים מורדים אחרים: המדענית אמה'אמה; רונת עשירה, חדורת רגש דתי; נסיך רוסי שיכור ומושחת; בתו יפה ה"תואר, שהפכה לפלגשו של אתאנופולוס; כומר קאתולי; ממצאי אמריקאי — וקבוצה גדולה של איכרים ובעלי מלאכה מאיזור הים התיכון.

למרות מאמציו של הכומר הקאתולי, הופכים מתחילים בהדרגה לעובדי אלילים, משתפים פעולה בשטח זה עם ילידי הא, ה"טאינים. לאוס, שהיגו השליט האמיתי באי, משתלל לקיים ממשלה דמוקרטית ככל האפשר — שר וחלשה ככל האפשר. כן מתקין לאוס כמה חידושים חברתיים מהפכניים: הוא מצווה על אזרחי המדינה להתחשב בכבוד לאימהות בלתי נשואות, מתיר לנשים לחשוף את חלק גופן העליון, מקים מכון מיוחד לעידוד נפש הגבר, בו מנחמות נערות מאומנות היטב את כל הגברים העצבניים, אשר חבטו בנושותיהם.

דור המנצח. שינויות של לאוס מגיעה לשיאה רק בנוכחותה של אורידס — מודדת קרקעות, אשר נחתה נחיתת אוגוס באי ה"נעלם בראשית המאה ה-21. סיפוריה של אורידס על אירגון בינלאומי חדש, אשר כל התברור בו ויתרו על ריבונותה, ועל הערים הגדולות; אשר ירדו אל מתחת לפני האדמה מפחד ההתקפות האטומיות, סוחטים מפי הפילוסוף הזקן את השקפותיו המפורסות על בעיות שונות. אחרות מהן:

● על דור ההישגים הטכניים: "הכל הוקצה אצלכם במנות. המרץ שלכם, שעות העבודה, קיצובכם לעת זיקנה, חופשות המחלה ש"לכם... הכל תלוי בוולת".

● על הנצרות: "גן העדן הנוצרי מכיל שערי פנינים, כתלים משובצים יהלומים, אבני ספיר ואחלמה. הלא זהו חלומי של בעל בית משכונ".

● על השלמות: "אל תהיה מושלם — היה ברדע... עורך של מעלות הריהו חסא... עשה שינויים, אבל הודה בהן והשתדל לתקן...".

לאוס עצמו סוטה מן הכלל האחרון בהג"היגו במדינתו אך ורק את מנהגי יוון הקדומה, הנימוק לכך: האדם המודרני מתאכזר לעצמו. הוא חדל לדבר את החמור ואת הסוס, מדרבן רק את עצמו. השקפת החיים של היוונים הקדומים מונעת בעדו מלעשות זאת.

אולם נראה כי המחבר השתדל שלא להביא את הנגימה הסינית בסיפורו הדמיוני. הסיבה: יוטאנג עצמו הוא סיני, שהשתקע בארצות הברית, תוך מתחת ביקורת קטלנית על תרבותה.

מהדורה שניה

● **כתבי ג'ק לונדון** (הוצאת כרמי את נאור, 287 עמודים) — מאבקו של הרי פתק-מיליונר דויד גריף בפראים צמאיים ולבני עור ערמוניים בימי הדרום, מאבקו של כורי הזהב, צייד הפרחת והאסקימוסים של הצפון הרחוק באדם, בחיה ובטבע. ה"מטרה, אליה שואפים כולם: עושר.

● **כתבי ג'והן סטיינבק** (הוצאת כרמי את נאור, 279 עמודים) — מחבר על עכברים ואנשים רוקם את אגדת חייהם של עכברים אנושיים בקאנרי רי — אחד מ"רובעי העוני של העיר האמריקאית מונטריי. בין העכברים: דוק, חובב הניסויים המדעיים והנשים היפות; חברות פוחחים המתגוררת במגרש גרוטאות; צוות עובדות בית-הבושת המקומי. לקינות: כמה סיפורים אלמותיים נוספים של סטיינבק, כגון הסייח האדום.

דן בן-אמוץ מסביר את כל השיטות המקובלות איך הורגים בדיוחה

פרק מתוך הספר "שלושה בסירה אחת"

לחוף-לארץ, קנה שני שקים קפה, חור לחיפה, בא למכס. שואל אותו פקיד-המכס: "מה יש לך בשקים אלה?" אומר לו היקה: "יש לי פה קפה בשביל צפרים." "אבל, אדוני, צפרים אינן אוכלות קפה", אומר פקיד-המכס. והיקה משיב ואומר: "מה פירוש אינן אוכלות קפה? יש צפור אחת במין אליסטרובוקולו ממשפחת הריבוקולי האדומים, והיא אוכלת קפה."

★ ★ ★

שיטת מוסר-ההשל מגישה לנו את בדיחתו החביבה בלשון זו: יהודי מגיע לחיפה. בא פקיד-המכס ואומר לו: "מה יש לך פה בשקים?" משיב לו היהודי: "אין דבר העומד בפני הרצון." "מה זאת אומרת?"

מסביר היהודי: "תיכף אוכיל לך. בשקים האלה יש לי מזון לצפרים." ומיד הוא פותח את השקים.

"איך ייתכן הדבר? ממתי צפרים אוכלות קפה?" שואל פקיד-המכס.

והיהודי משיב: "זהו שאמרתי לך, אין דבר העומד בפני הרצון."

★ ★ ★

שיטת חוסר-הבטחון ידוע כדאי לכל. מבקשים משהו במסיבה לספר בדיחה מסוימת, והוא אומר: אתם כולכם מכירים את הבדיחה. מה אני צריך לספר אותה?

"ספר ספר!"

"לא, אין טעם לספר אם כולם מכירים את הסיפור. מה פתאום אני אספר?"

"ספר! ספר!"

"נו, טוב. פעם בא יהודי לחיפה. הוא הברית שני שקים... אה, אני רואה שאתם מכירים את זה."

"ספר! ספר! לא מכירים את זה."

"נו, טוב. יהודי אחד בא לחיפה ונכנס למכס, או פקיד-

השיטה הראשונה היא שיטת השאלה. מספר הבדיחה פותח ושואל: אתם מכירים את הסיפור על היהודי שבאה לגמל חיפה והברית שני שקים, וכאשר שאלו אותו מה זה, הוא אומר שזה קפה, מזון לצפרים — אמרו לו: אתה משוגע, קפה זה מזון לצפרים — אז הוא אמר: ירצו — יאכלו, לא ירצו — לא יאכלו? — את מכירים את זה? ? ?

(תשובה: לא).

ובכן, פעם אחת בא יהודי לחיפה...

★ ★ ★

לפי שיטה אחרת, מקדימים את עוקץ הבדיחה לשאלה ואימרים: אתם מכירים את הבדיחה הזאת עם האיש הזה שאמר: ירצו — יאכלו, לא ירצו — לא יאכלו?

★ ★ ★

יש כאלה הסבורים, שהבדיחה תהיה מוצלחת יותר אם תיהפך לבדיחה אישית. למשל: לפני חדשים, כאשר חזרתי מאיטליה, ירדתי בגמל, חיכיתי במכס עד שיבדקו את חפצי. אני עומד ורואה איזה אדם. דבר רגיל. עומד ומחזיק ביד שני שקים ואינו מוודה. לא חשבתי שיהיה פה איזה ענין מיותר. ניגש פקיד-המכס ושואל אותי: "מה יש לך בשקים?" או הוא אמר לו: "מזון לצפרים." או אני רואה שפה כבר משהו מוזר. הוא הפקיד אומר לו: "חביבי, תפתח בבקשה את השקים." הוא פותח את השקים ומה אני רואה שם — קפה. או הפקיד אומר: "מה אתה מספר לי שזה מזון לצפרים כאשר זה קפה? אתה חושב שציפורים יאכלו קפה?" אני רציתי להתערב פה באמצע, אבל...

★ ★ ★

יש שיטה לפיה מספר-הבדיחה מוסיף לה פרטים בלתי חשובים, רבים ככל האפשר. שיטה זאת מחייבת אריכות רבה, אבל אנו נשתדל לקצר ונסתפק בהדגמה:

אדם אחד, נגיד ששמו רבינובוביץ, חי כל חייו בצרפת. ויום אחד הוא מקבל מכתב מאחותו בתל-אביב, והיא כותבת לו שיש לה כאב ראש, והיא בכלל חולה, והענינים אצלה לא ב"סדר. לא חשוב, העיקר היא אר"מרת לו: עכשיו מתקרב פסח, אולי אתה תבוא ארצה לבקר קצת? נסע יחד לגליל, עכשיו יש שם פרחים יפים.

הענין מצא חן בעיניו ו"הוא החליט: צריך לגמול טובה לאחותו. צריך לעשות משהו למענה. מה עשה? הלך לפלצל ושאל יהודים: מה כדאי להביא עכשיו ארצה? אומרים לו: אפשר להביא כל מיני דברים. אתה יכול להביא שעונים בקופסאות, אתה יכול להביא יהלומים ב"סוליות; אתה יכול להביא מכ"שירידיו במכבש דרכים; תלוי מה שאתה רוצה, תגיד מה ש"אתה רוצה. והוא אומר: אני לא רוצה להתעסק בדברים שחור"רים ממש. הייתי רוצה משהו פשוט, שאנשים יהנו לאכול ולשתות.

אומרים לו: לאכול ולשתות? — תקח קפה. או הוא אומר: איזה קפה. אמרו: יש קפה תורכי, יש קפה ברזילי, יש קפה כזה ויש קפה כזה... הסיפור נמשך שעותיים בערך.

★ ★ ★

בשיטה ההפוכה שוכח המספר את הפרטים החשובים ביותר: פעם בא יהודי אחד לחיפה, ירד מהאניה וניגש למכס. שואל אותו הפקיד: מה יש לך כאן? או הוא אומר: מזון לצפרים. הא, רגע אחד שכחתי לספר ש...

★ ★ ★

שיטת עתוני ההומור:

פקיד המכס: מה מצוי כאן?

יהודי: מזון לבעלי-כנף.

פקיד המכס: הכיצד? בעלי-כנף יאכלו קפה?

יהודי: כמות-נפשם — יאכלו.

★ ★ ★

יקה ששמע אותה בדיחה אמר בלבו: זהו פנטז. נסע

העולם הזה בתוך הסירה

בסידרה של קטעי-עיתונות דמיוניים, המתארים איש איש לפי סגנונו את פרשת הציפורים האנוכלות קפה, כתב איש-הצוות שלום רוזנפלד גם קטע הלוקח כאילו מתוך מדור תצפית ב"העולם הזה": "צפה לדפורטאציה-ענק שתתפרסם בשבוע הבא על הגנשה בגמל חושיסטאן. צוות חוליית-כיסוי מיוחדת בהרכב אורי גורי — כתב ראשי, אורי מורי — כתב-משנה ראשי, שלא יצאו למקום לכסות את השערורייה, ייסוד העולם הזה."

המכס אומר לו: תפתח את השקים. אאא, אתם מכירים את זה? לא יפה. הנה, הנה אתם צוחקים."

★ ★ ★

גם שיטת הזוג מיוחדת למסיבות. מגיע הרגע המסוכן ובו נופל שקט בין הנוכחים וכולם מתלבטים, איזו בדיחה אפשר לזרוק. בדרך-כלל פותחת האשה ואומר: "שמע, ספר את הבדיחה על זה שהברית קפה." הבעל אומר: "אה, מכירים את זה."

"ספר, ספר! אתה מספר את זה יפה דחוקא."

והוא אומר: "טוב, אני אספר. פעם אחת בא יהודי לחיפה עם שני שקים של קפה. כאשר נכנס למכס..."

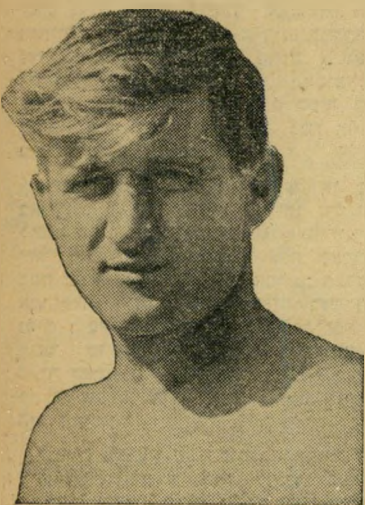
"לא זה לא היה בחיפה, זה היה בלוד", אומרת האשה. "זה לא חשוב, מה זה משנה", טוען הבעל. "אז הפקיד אומר לו: תפתח את השקים!"

"אבל זה כן משנה", מסבירה האשה, "כל הענין פה, שהוא הביא את השקים של הקפה באוירון זה עלה לו ביקר."

★ ★ ★

וכך הלאה, וכך הלאה.

ביוק ראשון הזמינו מה זה -

מאת שייק גלאזר

כל מיני אנשים, שלא מבינים שום דבר בכדורגל ושקוראים רק כפרים וספרים חשבונות, התאכזבו השבוע נורא כשי נבחרת הכדורגל שלנו הפסידה נגד אוסטריה וינה 2:0. שמעתי שהרבה עזבו את המגרש עוד לפני שהמשחק נגמר. אמרו לי שחלק מהם צעק גם לי לבוא איתם. אני בעצמי לא שמעתי את זה. מה שאני רוצה להגיד זה שגם לי באופן אישי היתה אכזבה. לא רק בתור שחקן כדורגל, אלא גם בתור כתב. תארו לעצמכם איזו כותרת יבשה היתה לרשימה הזאת, אילו יכולתי לכ"י תוב: "ששה שערים בשבוע אחד". אפילו סטנלי מאינס עוד לא כתב כותרת כזאת. ובצד, לא הייתי כל כך רחוק מהשיג שכוה. תקחו בחשבון את ארבעת השערים שהכנסתי בשבוע האחרון, ואת ההודמנויות שהיו לי להכניס עוד גולים, אז תראו שלא היה חסר הרבה. ואם לחשוב שכל שער שהבקעתי השבוע היה שווה לפחות שני שערים רגילים, אז בכלל גמרנו עם החשבון. אבל האנשים שבאים למשחקי כדורגל לא רוצים לעשות חשבונות. הם רוצים לראות גולים. לכן כשירדנו ביום שני מהאצטדיון ברמת גן, אף אחד לא מחא לנו כפיים. מול עוד שלא צעקו בו. רק הילדים הקיפו אר תנו כמו תמיד. להם לא איכפת אם מפסידים או מנצחים.

★ ★ ★

רצו לקחת אותי לוינה

השבוע התחיל במשחק של מכבי תל אביב נגד אוסטריה. תיארו לעצמנו ש הם משחקים כמו וינה שהיתה כאן השנה שעברה. מפני שהם בין שתי הקבוצות הראשונות באוסטריה. כשהתחיל המשחק ראינו כי לא טעינו הרבה. אוסטריה משחקת כמו וינה. רק שהשחקנים כאן הם הרבה יותר עדינים, לא נכנסים חזק ולא מעוניינים במיר חד לעשות פאולים.

יתכן שהיינו צריכים לשחק נגדם יותר חזק. עובדה שבחיפה שיחקו איתם בשבת חזק מאוד, והתוצאה היתה 4:4. השיטה שלי הם היא להחליף מקומות כל הזמן. הם משחקים עם שבעה חלוצים ומשחקים גם הרבה בלי כדור. ההגנה שלהם מצויינת. כנר אה שהשחקנים שלי וינה סיפרו להם עלי. הם שמרו עלי חזק מאוד ובקושי נתנו לי כמה הודמנויות לבעוט לשער.

בעצם הגיע להם לנצח. לא מפני שיש להם דוקטור שמבקיע שערים. אני לא דוקטור ולא פרופסור ובכל זאת הכנסתי להם שער אחד. זה היה אחרי שהתוצאה היתה 2:0 לטובתם. רפי לוי בעט כדור שעבר לרוחב השער. ראיתי שהכדור עובר לרוחב והיתה לי הודמנויות להפיל את עצמי לארץ. היה לי מין אינסטינקט להפיק את עצמי בדיוק בזמן, ככה שהכדור הספיק לפגוע בארץ ובראש שלי. זה לא היה גול מתוכנן. באותו זמן לא יכולתי לדעת בכלל אם זה יכנס או לא. אבל השוער לא חיכה לזה כל כך, והכדור נכנס. הפסדנו בתוצאה 3:1 אבל כולם אמרו

ספורט

עסקנים

חיים ובאמריקה ביד הלשון

לגורג' פלש, גבר שמנמן בשנות הארבעים, המעשן סיגר נצחי, היו בחייו תקופות רבות של הצלחה ופירסומת בארץ. תחילה היה זה בסוף שנות השלושים, כאשר גורג', שעלה מוינה, הפך לאלוף שחקני הכדורמים בארץ ולשחקן מצטיין. בפעם השנייה זכה גורג' פלש בפרסום, כשנבחר לכנסת השנייה, כנציג מכבי בסיעת הציונים הכלליים.

השבוע התפרסם שוב שמו של פלש. היה זה כאשר הגיעה לארצות הברית נבחרת הכדורסל הישראלית. פלש, המועסק לאחרונה על ידי הסתדרות ציוני אמריקה באמריקה, הפך לנספח טבעי לכל משלחת ישראלית בארצות הברית. לא היה פלא בדבר כי גם הפעם מונה לניהול משלחת הכדורסל. בתפקיד זה קיבל פלש את פני הכדורסלנים, ערך עבורם את תכנית הסיוורים. אולם כעבור יומיים בלבד, נקרא לקונסוליה הישראלית בניו יורק וכשיצא משם הודיע על התפטרותו.

ואז עלה שמו של פלש שוב לכותרות. בארץ הקימו עסקני מכבי סערה, בטענה שפלש פוטר בלחץ משרד החוץ, בגלל היותו איש מכבי וח"כ הצ"כ לשעבר. אולם נאמת היתה פשוטה הרבה יותר.

מאחר שסיוורם של הכדורסלנים נושא אופי תעמולתי, היה הכרח בדבר למשלחת. פלש ידע כבוד לשון. משם כך מינתה ה"ש"ג גרירות הישראלית את אורנן ("סיני") עוזר יה לתפקיד זה. סיני הוא איש קיבוץ גנוסר, ממפקדי הפלמ"ח הגבוהים לשעבר, ושוהה בארצות הברית בשליחות משרד החוץ. פלש ראה במינויו של עוזריה כדובר המשלחת פגיעה בכבודו והתפטר.

במסלול

קפיצה מעגלה מדרדרת

לקבוצת הכדורגל של ביתר תל אביב צפויה ירידה, למרות מספר שחקנים צעירים מעולי הגרירה שיעטרפו אליה. שני ימים מטובי השחקנים של הקבוצה עומדים לפרוש ממנה. בלם הקבוצה, יוסף ("גיני") אלן, עומד להיכנס להסגר ולהצטרף בעונה הבאה לקבוצת מכבי פתח תקוה. לאחר ש"ביתר" לא איפשרה לו הלאה כספית, גם יצחק גמבש עומד להצטרף לקבוצה אחרת... **התאחדות הכדורגל וקבוצת** הכדורגל של מכבי תל אביב יעמדו בקרוב בפני אי נעימות בלתי צפויה. לאחר שמשחק הכדורגל בין מכבי תל אביב והפועל פתח תקוה לא התקיים לפני שבועיים, בגלל הגשם, סרבה ההתאחדות להחזיר את הכסף לקניי ה"כרטיסים", או להתיר להם כניסה למשחק השבת. מספר בעלי כרטיסים עומדים להגיש משפט נגד ההתאחדות הכדורגל, באשמת הוצאת כסף בסענות ש... **קהל אוהדי** הכדורגל התעורר השבוע בכתבת נוסף, כי שהופיע לראשונה הירחון כדורגל. לכל ירחון מסוג זה צפויה הסכנה של מסירת ידיעות שהתישני, או של שפע חומר מקצועי שאינו מעניין את הקורא הממצע. מבחינה זו הפתיע כדורגל, הערוך בידי יחיאל ארזי, לטובה. טען כתב הספורט יוהר ("ווריק") ברנר, הנמנה בין עורכי הירחון: "סיפורי כדורגל לעולם אינם מתישנים. הם מוצאים את קהל הקוראים שלהם גם אחרי שנים."

תדריך

מאורעות אלה, מתוך מאורעות הספורט של השבוע הבא, עשויים לעניין את חובבי הספורט:

● **בית"ר תל אביב - הפועל תל אביב** (19: מגרש באסה; שבת; 2.30) — יהיה מפגש הכדורגל המרכזי עם פתיחת הסבוב השני במשחקי הליגה הלאומית. המפגש בסבוב הראשון הסתיים בתוצאות 3:0 לזכות הפועל.

● **מכבי חיפה - הפועל חיפה** (חיפה; איצטדיון עירוני; שבת; 2.30) — לאחר מאבק מאד חד ומשחק מהיר בשבת החלפת, נגד קבוצת אוסטריה (4:4), תתחרנה שתי הקבוצות החיפאיות על זיכרון המקומית. תוצאת הדרכי בסיכוב הראשון: 1:0 לזכות הפועל.

הקרו שלך

פנקס חסכון

פח

כולנו חוספים

בנק לאומי לישראל בע"מ

בקרו בקולנוע "חן", תל אביב

נכתב ברוח

סודה האיום של משפחה: זו הנמצאת ברועותיו היא עתה אשת ידיו הטוב ביותר.

TECHNICOLOR®

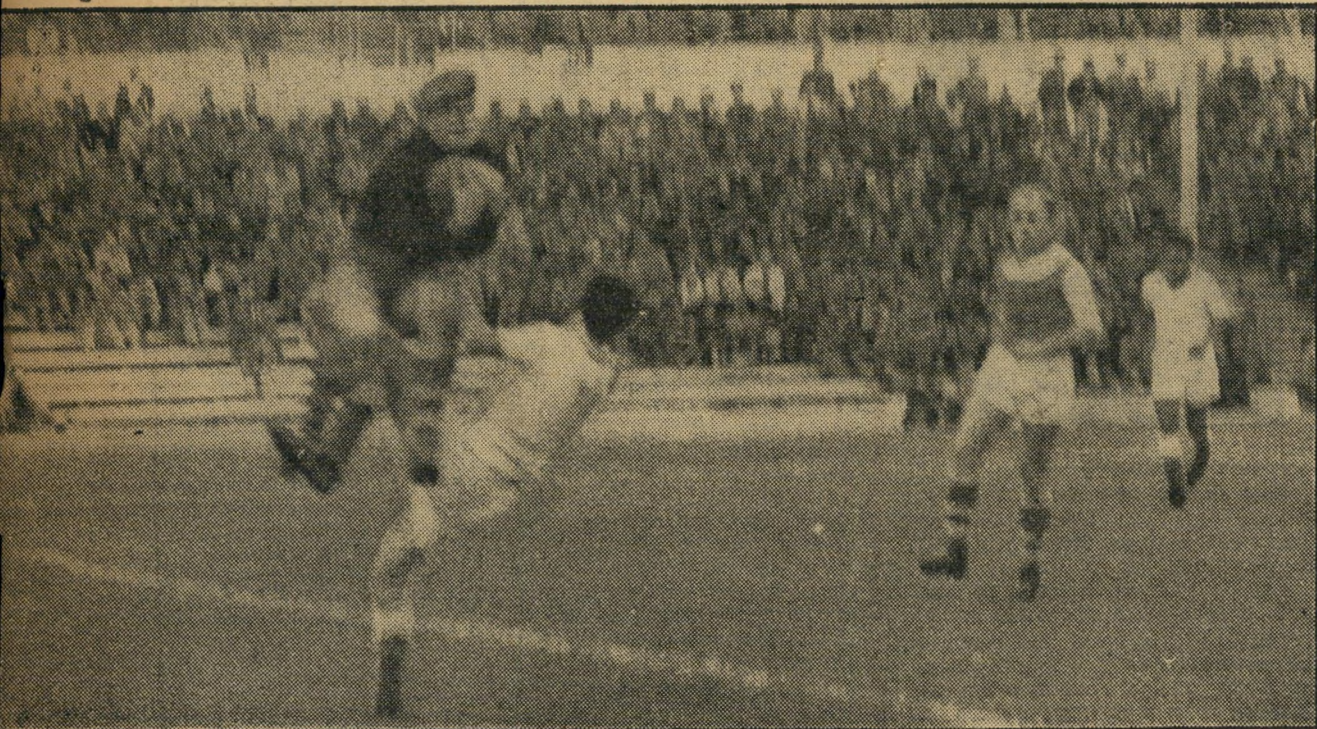
STARRING ROCK HUDSON • ROBERT STACK • LAUREN BACALL • DOROTHY MALONE

with ROBERT KEITH • A. UNIVERSAL-INTERNATIONAL PICTURE

עם

רוק הודסון — רוברט סטאק — לאורן באקאל — דורוטי מאלונה

אזתנו, ביוס שני עשו לנו מסאג' - וכלי אימונים אמרו לנו לשחק נגד אוסטרליה נבחרת לאומית או שניצר וינאי?

כדור מהראש חוסף שוער אוסטרלי וינאי, במשחק נגד נבחרת ישראל באיצטדיון רמת גן. הכדור נחסף מראשו של הלד, שחקן מכבי חיפה שהיה כמעט משך כל זמן המשחק מחוץ עבודה, מכיון שהכדורים לא הגיעו אליו, למרות שהתרוץ בכל המגרש.

כמו בסנדרביץ' שוכבים על הארץ שוער אוסטרלי וינאי ואמנון כרמלי, חלוץ נבחרת ישראל, כשהכדור בין שניהם. שני מגיני קבוצת אוסטרליה עומדים ומתבוננים בכדור. תמונה זו היתה אחת מסצנות ההתקפה הבוודות על שער אוסטרליה מצד נבחרת ישראל.

שהייתי די טוב על המגרש. תקראו את כל העיתונים; כולם כתבו אותו דבר, אפילו ה' מנהלים של אוסטרליה אמרו אחרי המשחק שהם מוכנים לקחת אותי ואת נוח רוניק לאוסטרליה. למה לי את זה? כבר קיבלתי הצעות יותר טובות בחיים שלי. מה רע לי כאן?

המשחק שלי השתפר פשוט מפני ששבוע לפני זה התאמנתי במקרה יותר. בכלל, בזמן האחרון הורדתי חמישה קילו מהמשקל, וזה עוזר המון.

★ ★ ★

הפועל פ"ת - מי זה?

לא עברו הרבה ימים וכבר היינו צריכים לעלות למשחק הרבה יותר קשה. הפועל פתח תקוה היא בזמן האחרון היריבה הכי רצינית שלנו לאלופות ואנחנו שמים אליה לב יותר משלשאר הקבוצות בליגה. איכפת לנו יותר לנצח אותם משלהפסיד ל' קבוצה אחרת. כי כאן אנחנו יכולים להפסיד לא שתי נקודות אלא ארבע. שתיים שאנחנו מפסידים ושתיים שהם מקבלים.

הם עלו על המגרש, כשעל הגב שלהם כל מיני מספרים משונים 13, 15, 18. גיי' בונס חשב בטח שאנחנו לא מכירים את השמות שלהם ורצה לבלבל אותנו.

הפועל פתח תקוה שיחקו יפה אבל אין להם מי שיסיים, מי שיכניס את הגולים. קבוצה שמקבלת גול ראשון, לא צריכה להפסיד את הטמפו שלה. הפועל הפסיקה וזה נתן לנו את היתרון במשחק.

הלך לי יום משוער. הכנסתי לכדי שלושה שערים, שכל אחד יותר יפה מהשני. הם התחרו ביניהם ובטח רבו בדרך. הגול הראשון בכלל לא היה פגז אלא דבל-פגז, פגז חודר שריון - אחרי שהוא נכנס לא ראו יותר את הרשת.

לידיעתכם, בהאפטיים הראשון, הפועל שיחקו יותר טוב מאיתנו. אבל בטח הם עושים אימונים בלי שערים, כי הם לא רוצים אף פעם איך לבעוט לשער. זה היה אותו דבר בשבילם אם לא היו באים לשחק. בעצם למה הם באו? כך וכך היתה התחרות 3:0. חוץ מזה אני חושב שקבוצה כמו הפועל לא צריכה להביא מאמנים מי חוץ לארץ. קודם כל היא צריכה להביא סטופרים.

היה לי גם חשבון אישי עם דודו קרמר שלהם. בהונגיקונג היה בינינו ריב קטן. דודו אמר שאני לא חלוץ ואני אמרתי שהוא לא בק. במשחק הזה רציתי להוכיח לו מי הוא מי.

אחרי שהכנסתי את שלושת הגולים, ש' כולם אימרים שהם היו גולים עולמיים ש' אפילו אם היו עומדים שלושה שוערים ב' שער לא היו עוצרים אותם, לא התאמצתי להכניס עוד. נכון שצריכים לשחק עד הסוף. אבל נכנס לי מצב רוח כזה לעשות קצת בידור לקהל. נמאס להם גולים, הם רוצים גם בידור. אחרי זה אמרו שאני עצלן. אבל רבותי, אני שחקן כדורגל, לא שחקן כדור סל. מספיק לי להכניס שלושה גולים ביום. כשירדנו מהמגרש תפסו אותי והרימו אותי על הידיים. טוב שלא השתמשו באצבעות כמו בטורקיה. לפנינה אשתי לחצו את היד, כאילו היא בעצמה הכניסה את הגלים. במכונית ורקו עלי בגניית ותפוחי עץ. למשטרה היתה יותר עבודה משהיתה לה בבוקר, בהפגנה. אני לא מבין מה כל הרעש, מה אנחנו אשמים שאנחנו טובים?

★ ★ ★

שלוש פעמים בשבוע

עוד לפני המשחק בשבת, קיבלתי טלגרמה לבוא ביום ראשון למלון נורדאו ברמת גן, להכנת סגל הנבחרת למשחק נגד אוסטרליה, ביום שני. זה היה קצת יותר מדי. אפילו שחקנים פרופסיונליים אינם משחקים שלושה משחקים בשבוע. לא רק אני, כל החברה היו עייפים אחרי המשחקים בשבת. לשאול מתניה לא היישו מבית הספר לבוא לנבחרת, מפני שהם צריכים לעשות טיול לאילת. דודו קרמר סתם לא בא. תסלחו לי על הביטוי, אבל אני חושב שזה לא בסדר.

16 האנשים שהוזמנו ליום ראשון בבוקר להכנות למשחק היו יותר דומים לנבחרת לגיון הזרים מאשר לנבחרת ישראל. כדי שתבינו אותי טוב, אני רוצה להוסיף ש'

יש אנשים שחושבים שאנחנו סוסי עבודה. הם ח' שבים שמספיק לעשות לנו מסאג' ו' כבר נקבל רגליים חדשות. אני רוצה להגיד לכם שהם ט' עים. עובדה שאני שיחקתי כמעט כל המשחק כשהרגל השמאלית שלי כרו' אבת מהתכווצות שרירים. ואל תגידו שאני סתם ארטיסט. הנה בנימין רבינוביץ שיחק עם שטף דם, והיה צריך להפסיק לשחק אחרי המחצית הראשונה.

★ ★ ★

אסור ברנע האחרון

אתם חושבים שזה כל כך קל להכניס גלים כשיש הזדמנות. היו לי די הזדמנויות ובכל זאת לא יכולתי להכניס. זה לא מפני שלא רציתי או התעצלתי. פשוט אין עם מי לשחק, צריכים להביא פועלים. יש שחקנים כאלה שהם מצויינים בליגה, אבל לא שוים נגד קבוצות חזק. שחקנים צריכים לשחק בהתאמה ואנחנו לא היה לנו

אפילו אימון אחד ביחד. קחו למשל בשבת. למה הכנסתי שלושה גולים? מפני ששחקתי עם שחקנים שאני משחק איתם תמיד. כל הגולים שלי היו אמי גם מבצעי יחיד, אבל הם באו ממסירות של ישראל. ישראלי א' לי איננו השחקן המצטיין של השבוע אבל לפחות אפשר לעבוד איתו בשיתוף פעולה. במשחק נגד אוסטרליה היה לי רק סטלמן ששיחקתי אותו בנבחרת, שיפולנו לשחק יחד בהבנה.

הלד ממכבי חיפה היה בשבת בומבה כמו ששמעתי. אבל כאן הוא לא יכול היה כמעט לזוז, מפני שלא היה לו מקשר שיבין אותו.

בקינור, אחרי משחק כזה אני חושב שהקהל כבר לא יבוא למשחקי הנבחרת. משחקים בליגה הם הרבה יותר מעניינים. וזה דווקא ט' ב. אולי עכשיו יבינו סוף סוף שצריכים להרכיב נבחרת לאומית קבירה, גם כשאין משחקים נגד קבוצות חזק.

שגריר השחיתות בתורכיה

(המשך מעמוד 14)

של החברה, כי פרישמן עצמו הוציא לצרכים פרטיים מקופת החברה 1.300.000 ל"ה, בי תקופה של פחות משנתיים. סכום זה לא כלל את הוצאות האש"ל השמנות שלו, את קיבל מקופת החברה לחוד. שותפו בכיוון הוציא גם הוא באותה צורה יותר מ-675 אלף ל"ה ואילו השותף השלישי, גולדברג, נטל גם הוא את חלקו, למעלה מ-710 אלף ל"ה.

★ ★ ★

שוחד למנהלים

הפעולות הכלכליות והפרטיות של חברת פרישמן ושותפיה לא יכלו להתנהל, מבלי שישפך דם גובר והולך של מזמנים לקופה. במפעלי בנייה מקובל כי מזמין העבודה משלם את מחירה למבצע, בשלבים שלבים, לפי מידת ההתקדמות של העבודה.

שיטה זו מבוססת על ההנחה כי למבצע הבניין יש הון חוזר משלו, המספיק לו כדי לסיים שלב אחד בעבודה. בתום שלב זה, משלם לו המזמין את מחירו, והמבצע יכול להמשיך בעבודה.

לפרישמן לא היה מעולם הון חוזר במידה מספקת כדי לבצע את העבודות העצומות שלקח על עצמו. אך מה שגרוע יותר: מפעלו נהנה לפי הוראותיו בבובנות פושעת, שהגדילה מיום ליום את הפער בין התחייבויותיו לבין יכולתו ביצועו. בתורכיה יש רק תשובה פשוטה אחת לבעיות מסוג זה: שוחד.

פרישמן רכש במיקח הנכון את לבם של המנהלים שהיו ממונים לטקס על בנייניו מטעם המזמינים. המנהלים אלה נתבקשו לעשות דבר פשוט אחד: לעצום עין בשעת סיורי הביקורת שלהם בבניינים הנבנים והנזכים. כשהסתיימו, למשל, עבודות הטיה, קיבל פרישמן את הסכום שהגיע לו בשלב זה של העבודה. המנהלים לא העירו את תשומת לב מעבידיהם כי תחת הטיה לא הונחו בכלי ההשקמה ולא התקנו צינורות המים והביוב. כשהכניס בפתיים משקופים, פרישמן קיבל כבר כמעט כאלו היתה הנגזרת גמורה ומושלמת, למרות העובדה שבתוך המשקופים לא היו עדין דלתות או חלונות.

בצורה זאת, הצליח פרישמן לקבל מידי משתכניו סכומים גדולים בהרבה מהערך הסופי של עבודותיו, שבבא להתמוטטות נטש אותן בלתי גמורות. בשיכון ישיטופה, למשל, קיבל פרישמן על חשבון העבודה סכום של שלושה מיליון ל"ה. במועד מאוחר יותר, כאשר נבדקו התשלומים ומצב המבנים הבתים-גמורים הוערך על-ידי מומחים, התברר כי פרישמן ביצע עבודה במחיר של פחות מחצי הסכום.

★ ★ ★

הלוואה בעזרת רמאות

אולם גם שיטת זו עזרה רק לתקופת זמן מוגבלת. בסופו של דבר, אחרי שמרישמן כבר מצץ את כל תשלומי המזמנים האפשריים ועדיין נשאר תקוע בגרעון, היה עליו לזנוח מוצא נוסף.

ברגע גורלי זה, נזכר פרישמן במכונות והמשאית, שאותן הביא לתורכיה יחד עם בעליהן, לאחר שחברת דיקמן התורכית דרשה זאת כערובה לביצוע העבודה. במחור של פרישמן צץ רעיון גאוני: המכונות ששימשו ערובה מספקת לדיקמן, יוכלו לשמש ערובה מספקת לא פחות גם לחברת ישיטופה.

הוא ביקש להחאה מחברת ישיטופה ומישכן בתמורה את המכונות שלא היו שייכות לו. עובדה זאת לא הפריעה לפרישמן להצהיר בפני גוסריון רשמי, כדרישת החוק התורכית, כי המכונות הן רכושו וכי הן חופשיות מכל שיעבוד. יתר על כן: כדי שיוכל לקבל הלוואה גדולה ככל האפשר, דאג פרישמן בדרך המקובלת לכך, שהשכאים יעריכו את שוויין של המכונות בסכום גדול בהרבה מערךן האמיתי.

על יסוד שומה זאת הצליח להוציא מחברת ישיטופה הלוואה בסך מיליון ורבע ל"ה. בטענה כי המכונות שות סכום כזה. מאחר יותר, כאשר הוערכו המכונות על-ידי שמאים רשמיים פחות משותים, התברר כי ערךן לא הגיע אלא לפחות מחצי מיליון ל"ה.

★ ★ ★

מלך ליבריה בורח לפאריס

התמוטטותו של פרישמן באה במהירות ובפתאומיות, ממש כעלייתו. כשהרגיש יום אחד כי לא יוכל למצוא שום דרך לצאת מן הסבך, קם פרישמן בחשאי, ארו את חפציו ויצא לפאריס, בדרכו לליבריה. כשעברו ימים רבים, וגישו נוכחו לדעת כי פרישמן אינו חוזר, החלו להגיש תביעות אזרחיות לבית-המשפט התורכית. התביעות נערכו זו על גבי זה, ממש כלבנים של בניין מתמוטט.

האדריכל גולדברג, גם הוא משותפי החברה, החליט להקדים רפואה למכה: הוא עזב את דירתו מבלי לארוז אפילו את חפציו, יצא בחשאי לפריס. אשתו וילדיו ברחו אחריו. באותה צורה נעלם בדרכו לפאריס השותף השלישי, אבא חי בביוף.

למראה החורבן, החליטו שותפיו הקטנים של פרישמן, בעלי המכונות והמכונות, לקחת את רכושם המועט ולחזור לישראל. רק אז התברר להם, כי מכונותיהם מושכנו מזמן, במחיר כפול משוויין, לחברת ישיטופה.

בצורה זאת גודע גם לחברת דיקמן כי המכונות, ששימשו ערובה להשלמת בנייניה, מושכנו בינתיים בלי ידיעתה לעוד מישהו. בעליהם המכונות לא יכלו אפילו לבקש את עזרת בית-המשפט, כי להלכה היו הם ספקים של חברת פרישמן וחו לא חלקם חזרו לישראל בידיים ריקות, ואילו אחרים נשארו בתורכיה כדי לנסות ולהציל את רכושם הוער.

עד מהרה הגיעה הפרשה אל בית-המשפט התורכית, שהוציא צו פשיטת-רגל מספר

• בליבריה, הקים פרישמן חברה קבלנית עצומה, בשותפות עם חברת האחים מאיר, שמנהלה התפתח למראה החזקים הגדולים שהביא אתו פרישמן באחד מבקוריו בארץ. פרישמן, שכנה את עצמו כמלך השני של ליבריה, תלה בביתו שבחיפה את תמונת נשיא ליבריה, ליד תמונתו של אבא חי.

לאחר שהחלו עבודות הבניין, בליבריה, שמעו האחים מאיר על מעלליו של פרישמן בתורכיה, פיצו אותו בסכומים ענקיים, הוציאו ממנו הצהרה כי הוא מוותר על כל זכויותיו בשותפות בליבריה.

חוף ומצד שני את הים הנרחב. את כל זאת משלמים כתרמוניה שאין לה סוף ארבעת המנועים. מחפיהם קורעים את השחקים, והמטוט נסחף אחריהם בסור פת רעמים. למעשה, מדוע כתבתי זאת? זה זמן רב שאני סט והכל נראה חדגוני ומשעמם. והנה מצאתי לידי חוברת. התחלתי מעיין בה. התחשק לי לכתוב משהו. כתבתי מה שאני חושב, מרגיש ושומע. אינני מספר מאומה, כי מוכרח אנוכי לסיים את מכתבי. האור הירוק כבה, והאדום דולק, ועלי לגשת למלא כה, וספק אם תהיה לי הזדמנות לקפוץ לחופשה קצרה ולהשליך את המכתב. שלום רב ולהשתמש.

המכתב, תורו, נחמד מאד. האין זה נפלא לקבל מכתב מצעיר הכותב: אליך בין אור ירוק לאדום על אורות מצד צדים ושחקים קרועים וכו לפחדים? אך מה שאיני יכולה להבין, היא: כיצד יכול היה לכתוב את שני (או עשרה) המכתבים בתאריך אחד, ובסיסה אחת?

★ ★ ★

היא מצמצמת עדיהם

(1009/1155) היא נהנת בצה"ל. כל הבחורים אצלנו דחקא נועצים בי את עיניהם, אבל אני לא שמה לב אליהם בכלל. למה, לא נימקה. היא דחקא רוצה להתכתב עם בחור ירושלמי, אני חושדת בה שגם היא כזאת. היא לא אשמה כמובן, אם כי ביטאה דברים לא כל כך ירושלמיים. "אין זאת אומרת שאני בעד ידידות אפלטוניות", כתבה. במחשבה שנייה, ייתכן שפשוט אין היא מבינה את משמעות הדברים, וזה, אולי, כן ירושלמי.

★ ★ ★

סמל הדת...

כעת אני מתחילה להבין את השיר המפורסם על סמל הדת. יש ביניהם חז שבים מחשבות מאד לא אורתודוקסיות כמו כתיבת מכתבים לנערות, אפי' לו לא דתיות.

אחד כזה הוא (1009/1156), שהוא סי' מל דת בחיל האחיר. הא איננו מסתפק בכתיבה לנערה כבת 16-18. הוא רוצה אפילו תמונה! וכבר במכתב הראשון! אוי לעיניים שכן קוראות!

אך לא נתחנתי לפגוע בו. רק קצת להחל. כתיבנה, לו, נערות.

הסיפוס שלי

רותי. אם יש לך דם, או תעני על זה בגלוי? מתגרה בי צנחן צעיר. ברור שהדם שלי הוא מים לעומת זה של צנחן. אני נורא פוחדת מפני צנחנים, וזו הסיבה מדוע אני מפרסמת את השמצתו אותי, בלי מורא, ובלי משוא פנים עצמי, ואם אני משיבה לו בדרכי שלי זאת, וההיסטוריה תשפוט אם צדקתי או לא.

פעם רציתי לכתוב זאת אך תמיד דחיתי. לבסוף הגיע אף הזמן לעשות את שלי, פותח הוא. "היה ברצוני ל" הביע את הסכמתי על מדור זה, שיש צורך לכסותו בהר של מילים כדי שכל מה שיש בו יישאר קבור מתחתיו. רצתי להידע, מתוך סקרנות, מי הם המשי תמשים במדור זה, ואילו בריות הן. וב' כן במשך שנה לערך, התכתבתי עם מס' פר ניכר של בנות המין השני במיוחד, ובאתי לידי מסקנה סופית ממש שרוב הכתובות הן אותה אדורת בשינוי מס' גרת. כך שבדרך כלל חברה טובים, או בני אדם כמו שאני קורא להם, אינם משתמשים במדור זה, אלא סנוביות, שוויצרות, ומי שח שבת מגיע לה ושו' יודע מה, או אחת שרוצה לעשות רושם שהיא נוסעת לחוץ לארץ.

"בנות מהן מעמידות תנאים כאילו שהיתה חברת מסחר. בקיצור, סתם היל' בול מות. היתה לי מזודה שלמה מלאה מכתבים מכל אלה, ובמשך הזמן אני ממשיך להשמיד את המכתבים הרבות וז' כתבות בהם ואף שקרים לא חסרו בהם. כך שלבסוף, כשנפגשים, מתברר שהכל לא דוברים ולא יערי, שלבסוף נש' אר נזורו זה לא בשביל אנשים שחוש' בים דברים רציניים, אלא סתם ילש' משחק מלים או סתם בבלבול מוח, כמו שאני קורא לזה. הוא יכול לשמש רק למי שמעוניין להגדיל את ספריית המכ' תבים שלו, או מי שדואג שמא חסרה עבודה בדואר, ואחרון אחרון — קינים להענות חזה.

עוד משהו רציתי לומר לך: שטי' פוס מסוים מושך אליו את הטיפוסים שלו, וזהו המדור שלך. כל הטיפוסים האלה נמשכים אליך — כלומר למדורך. מובן? אילו היו שואלים את דעתי, הייתי אומר שיש צורך לחסל את ה' מדור. פשוט חבל על המקום."

אחרי ביקורת כזאת, כמעט שרציתי להתאבד. זה נורא אצילי ויפה לומר שאת מעריכה ביקורת כנה וקונסטרוקטיבית וכל זה, אך בכל זאת היית ר' זה שיתכבד אותך — כאשר בין זמכ' תבים המופנים למשלוח, הבחנתי הכ' תב ידו המוכר-מאד של המבקר עול' הימים שלי. אחרי שדן אותי ואת מדור' רי לכלייה, החליט, בגלל זאת, להשתמש בו. במקרה, ראיתי רק שני מכתבים שלו. באותה הצלחה יכלו להיות גם עשרה. החלטתי שאם כבר אומרים עלי שאני טיפוס מסיים, להיות באמת כזו לשעה קלה, ולקרא מה הם הדברים וז' מעניינים שיכול חוצב להלהב הצעיר לכתוב. שני המכתבים שהיו מופנים אל שתי נערות שונות, דמו זה לזה בדיוק נמרץ. מלה במלה. אפילו אותו מספר שורות.

וכה, איפ'א, כותב אספן המכתבים שלני?

מאיישם בשחקים — שלום רב לך אלמוטטותיו

ראשית כל, שלום רב. ייחתי נעים לי מאד להכירך, מה שלומך ואיך המד' נש? שנית אבקשך סליחה מראש על תייד הגרוע והמקומט, הכתב והסגנון, וכו' משום שכל זה נעשה בגובה של 30.000 רגל בין שמיים ואדן, מקום שתנאי הכתיבה אינם נוחים ביותר, ב'ס' מתחת לאפס. השעה היא שעת הערביים ומבין קרעי העננים עדיין יש' נח אפשרות לראת שרסוטי ופני האדמה כשאירות ראשונים מנצנים כבר, למרות הלבוש החם והכסיות, אצבעותי מסרבות להישמע. החלונות מכוסים קרח, ועדיין אפשר להבחין מצד אחד את חולות ה'

956/499 נגד חברת י. פרישמן ושות' בע"מ. מונה אפוסטרופוס ומפרק-חברות רשמי, המנסה עד היום לצאת איר שהוא מן הסבך הנורא של ההתחייבויות הבלתי-משולמות שהשאיר אחריו פרישמן, בארץ האפשרויות הבלתי-מובנות.

★ ★ ★

העתונאים התחייבו לשותק

בינתיים נוכחו צירי הפרלמנט התורכי כי דירותיהם, שהיו צריכות להיות מוכנות מזמן, עדיין אינן קרובות להשלמתן. יושב-ראש הפרלמנט התורכי פנה לצירות הישראלית בתלונה חריפה, שהתפרשה כמחאה רשמית.

הצירות נזעקה לספל בעניין, הודיעה על כך למחלקה הכלכלית של משרד-החוץ בירושלים. מנהלת המחלקה הכלכלית, הגברת אסתר אליאסברג, פנתה מצידה ליועץ המשפטי של משרד-החוץ. בהתיעצות עם היועצים המשפטיים של משרד האוצר ומשרד המסחר והתעשייה, התברר כי לממשלה אין אמצעים משפטיים להכריח את פרישמן לכבד את התחייבויותיו.

כל מה שאפשר היה לעשות היה להטיל על משלם-המסים הישראלי לתקן את אשר קילקל הקבלן. משרד-החוץ פנה איפוא לקבלן הישראלי ישראל כרמי, וביקשו לקחת על עצמו את השלמת השיכון. למטרה זו, העניקה הצירות הישראלית בתורכיה לקבלן כרמי סכום של 200 אלף ל"ת, בצ'ק שנחתם על-ידי הצייר הישראלי בתורכיה מוריס פישר והנספח המסחרי והמזכיר הראשון משה אלון.

כרמי השלים את שיכון צירי הפרלמנט וזכה למכתב-תודה ממשרד-החוץ התורכי. בצורה דומה אורגנה גם השלמתו של שיכון העיתונאים באיסטנבול. אחת הנקודות שהוסכם עליהן בעל-פה: עיתונאי-תורכיה התחייבו שלא לפנה את הפרשה בעתונות.

★ ★ ★

הכריחה האחרונה

בתורכיה החלו העניינים להסתדר. לא כן אירע בישראל. כי בינתיים חזרו לארץ בעלי המכונות, ללא מכונותיהם וללא מקור פרנסתם ופרנסת משפחתם. אנשים אלה פנו בבקשת עזרה לעורכדין, והללו פנו למשרד-האוצר כדי לברר מה אפשר לעשות למען החזרת המכונות לבעליהן. משרד-האוצר לא גילה כל עניין בפרשה. הוא מסר כי אין לו כל תלונות נגד פרישמן, וכי לפי שעה לא פתח בכל חקירה נגדו.

חוסר-פעילות מדהים לא פחות גילתה גם המשטרה הכלכלית. לעובדה זו לא היה, כמובן, כל קשר עם כך שמנהל עסקיו של פרישמן, צבי זוהר, המכונה בחוגי המשטרה בשם "זוהר הקטן" ושהיה במשך שנים קצין-משטרה חיפאי, הוא אחיו של ראש המחלקה הכלכלית באגף החקירות של משטרת ישראל, רמ"ח שמאי זוהר.

הפנייה לבית-המשפט לא נראתה כאמצעי יעיל בעיני בעלי-המכונות המרומים. הם ידעו כי הונם של פרישמן ושל בכיוף הוברח כולו לחוץ-לארץ, וכי במקרה שיוכרו כפושטניגל

טכס חתימת ההסכם בין נציגי חברת דיקמן יאפי קואפרטיפי, נאמני שיכון צירי הפרלמנט, לבין מנהלי חברת יצחק פרישמן ושות' בע"מ. תחת תסנונתו של אתא-תורק, עומדים (מימין לשמאל): אבאחי בביוף; ריאת טונזאר; אקרן קפרף; אחסן שריף, ציר הפרלמנט; מזכירה: מוחמד אל-דמיר, לשעבר יו"ר הפרלמנט התורכי; יצחק פרישמן; נציגי חברת דיקמן; אלפרד גולדברג, וסידאת ג'ינג'ר קרן.

יקבלו פרוטית תמורת רכושם. הם העדיפו לבקר אצל פרישמן עצמו ולבקש ממנו רחמים. פרישמן לא התאכזר לשותפיו-לשעבר: הוא היה מוכן בהחלט לקיים בוררות עם כל אחד מהם, ולמלא את פסק-דין הבוררות לכשיושג. אולם כשהוסכם על כל סידורי הבוררות ולעשרותיהן והחלו הישיבות, החל פרישמן בהתחמקויות על-ידי שימוש בתכסיס חביב עליו: העמדת-פנים של התקפות-לב ומחלות ממחלות שונות.

אך הרצועה החלה להתהדק בכל זאת. כתוצאה מלחצם של המרומים, ובהיפתח חקירתו של העולם הזה, הודיע גם משרד-האוצר כי יפתח תיק כלכלי נגד פרישמן. תגובתו של פרישמן היתה גם היא כרגיל: לאחר יומיים, בעצם היום בו קבע ישיבת בוררות עם חלק מנושיו ושיחה עם חוקר העולם הזה על עיסקותיו, עלה למטוס, יחד עם שותפו אבא חי בביוף, ויצא בדרכו לאירופה.

למחרת, פירסם ג'ורטלס פוסט בשמחה את דבריו של כתבו בלוד, שראין את פרישמן ערב צאתו, ומסר כי "מר יצחק פרישמן, קבלן הבניינים, יצא בדרכו לחוף הזהב ולאוצות אחרות באפריקה, על מנת לבצע שם עבודות בניין".

לא יכול היה להיות משהו רחוק יותר מהמציאות. כי המטוס שהמריא מלוד לא הביא את שני המוסקטרים לאפריקה השחורה, כי אם לגיבנה המבוקה בלובן השלגים. שם, בבית מלון מפואר, מצא פרישמן מקלט נוח עד עבור הסערה. מדי יום, הוא מנהל שיחה טלפונית ארוכה עם פרקליטיו בתל-אביב ובחיפה, שומע מניהם על מאמציהם למיט את גושי הרבים. הוא אינו דחוק בזמן; בבאנק סמוך, נסתרים מעין הרע ומעין האוצר הישראלי, טמונים רבבות הדולארים שהוברחו במשך השנים מתורכיה.

השבוע חל שוב שינוי במצבו הגיאוגרפי של הקבלן החיפאי. פרישמן הודיע לאשתו על כתובתו החדשה: ג'ניוריק.

אמנם, היו בתולדות העיסוקת המפוקפקות בישראל דגים שמנים יותר מיצחק פרישמן ועוזריו. אולם איש לא גרם נזק לשמה של המדינה מחוץ לגבולותיה. והם בחזו דחקא בורה פוליטית שהיא חשובה ביותר לעתידה של ישראל. כי קרבותיו של פרישמן לא היו משתכנים ישראלים אימללים. הוא ניסה להתחכם עם חברי הפרלמנט של תורכיה ועורכי עתוניה ותוך כדי כך הצליח להבאיש את שם ישראל כשגנרדף לרמאות.

כאשר החליטו התורכים, בימים הגורליים של מיבצע סיני, להחזיר את שגרירם מישראל, לא הורם אף קול אחד מבין הנבחרים והעתונאים המרומים, נגד צעד זה. לגבי דידם, טוב שינותק כל קשר עם הארץ ששלחה להם את הקבלן יצחק פרישמן.

תחרות נעלי

סלוא

לבנות שבע עשרה

אם יש לך אותה הוגשה אביבית של בת שבע עשרה ואם יום הולדתך חל בינואר, פברואר או מרס ואת רגילה לבחור בנעלים זודישות, יפות ונאות, קני את נעליך אך ורק בחנויות **סלוא** זוכי בהנחה של

25%

פרטים מלאים על תזורות בחי-רת "נערת 17 לאביב 1957" תקבלי בחנויות **סלוא** תל-אביב, רחוב אלנבי 44 ירושלים, רחוב יפו, בנין סנסור.

נעלים לצעירות בלבן

— פן לי לירה!
— אין לי לירה!

הרי הוצאתי את שתי הלירות האחרונות שלי כדי לקנות את הספר

"שלשה בסירה אחת"

בעריכת: י. האזרחי וי. שמעוני

ציורים: יוסי שטרן

מכירה ראשית: א. ערמוני
(ת"א. אלנבי 113, טלפון 66749, ת. ד. 14015)
וכן בכל ב"מ ספרים

(2) 011' (8) 60.00' (6) 11.4'